

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Pavel Míka

**Edmund Schwarzenberg a krize šlechtické společnosti
v meziválečném období, 1918-1939**

Edmund Schwarzenberg and the crisis of noble society in the interwar
period, 1918-1939

Praha 2023

Vedoucí práce: prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.

Poděkování:

Rád bych tímto poděkoval mému vedoucímu práce prof. PhDr. Václavu Horčíčkovi, Ph.D. za hodnotné podněty a připomínky. Můj velký dík patří také Michaele Hanzalové, Lucii Zavadilové, Janě Hůrské a Matějovi Týfovi, kteří mi byli značnou oporou při tvorbě této práce. V neposlední řadě bych rád poděkoval manželům Slabovým, bez jejichž inspirace by tato práce vůbec nevznikla a obrovské poděkování patří mé rodině, která nepřestávala věřit ve zhotovení této práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Ve Veselí nad Lužnicí, dne 29. května 2023

.....

Pavel Míka

Abstrakt

Bakalářská práce analyzuje životopis Edmunda Schwarzenberga, příslušníka jednoho z nejbohatších šlechtických rodů Evropy. Úkolem práce je především rozšířit na základě pramenů informace o jeho osobnosti a vytvořit tak komplexnější pohled na člověka, jenž se naprosto vymykal své době. Žil téměř celý život v dluzích a stýkal se s lidmi jiného postavení, než bylo vzhledem k jeho původu běžné. Na úvod tato práce seznamuje čtenáře s kontextem doby, kdy se doslova rozbily staré pořádky monarchie a vznikly nové státy s jinými politickými systémy, kterým právě členové vyšších rodů museli čelit. Princ Edmund Schwarzenberg této nové době čelil poněkud zvláštním způsobem, proto je tato práce věnována právě jemu.

Klíčová slova:

Edmund Schwarzenberg, Šlechta, Rod Schwarzenbergů, Edmund Černov.

Abstract

The bachelor thesis analyses the biography of Prince Edmund Schwarzenberg, a member of one of the richest and noblest houses in Europe. The main aim of the thesis is to expand his personality on the basis of historical sources and thus create a more comprehensive view of a man who was completely out of his time. He lived almost his entire life in debt and socialized with people of a different status than was common given his background. At the outset, this work introduces the reader to the context of a time when the old orders of the monarchy were literally being shattered and new states with different political systems were being created, which it was the members of the higher families who had to face. This person faced this new era in a rather special way, which is why this thesis is dedicated to him.

Keywords:

Edmund Schwarzenberg, Nobility, The House of Schwarzenberg, Edmund Černov.

Obsah

Úvod.....	8
1. Šlechta po rozpadu monarchie	10
1.1. Schwarzenbergové	11
1.1.1. Rodiče prince Edmunda	12
1.1.2. Bratr Adolf.....	13
1.2. Edmundovo mládí	14
1.3. Život po válce	15
1.4. Dluhy mladého prince	16
1.4.1. Žaloba na otce Jana.....	17
2. Počáteční seznámení s manželkou a nevole Edmundových rodičů	19
2.1. Zasnoubení.....	19
2.2. Nesouhlas rodičů.....	20
2.2.1. Pověst Pourové	21
2.2.2. Sňatek.....	22
2.3. Setkání v Anglii	23
2.4. Částečné vydědění	25
3. Přičetnost a smlouva s rodiči	26
3.1. Psychologické vyšetření	26
3.2. Notářský zápis	26
3.3. Společné soužití a finanční tísně manželů.....	28
3.3.1. Manželčina žaloba.....	28
3.3.2. Podnikatelské záměry prince Edmunda.....	29
3.4. Rozvod.....	30
3.5. Schwarzenbergova aféra	30
3.6. Kuratela a pobyt v Africe.....	31
3.6.1. Soudní spor o alimenty	33
4. Smrt prince Edmunda	36
4.1. Před smrtí.....	36
4.2. Na lodi	36
4.3. Kondolence a zádušní mše	38
4.4. Závěť a pozůstalost	38
5. Dozvuky smrti	41
5.1. Potomek Edmunda Černova	41
5.1.1. Otcovo dědictví.....	43

5.1.2. Soudní spor	43
5.2. Marie Černovová vs. Renata Hohne.....	44
Závěr	46
Seznam pramenů a použité literatury.....	48
Seznam příloh.....	50
Přílohy.....	51

Úvod

Princ Edmund, rozený Schwarzenberg, patří mezi ojedinělé osobnosti šlechty v Čechách ve 20. století. Většina šlechticů se s nástupem nově vzniklého Československa stáhla do ústraní, nebo se pokoušela asimilovat. Edmund však jako by v tomto novém, ještě nezralém systému, vsadil na kartu svého dřívějšího postavení zámožného prince z aristokratického rodu. Edmund se pohyboval v nejvyšších kruzích i v "pochybné společnosti," několikrát balancoval na hraně zákona, rozešel se s rodinou a nakonec zemřel sám na lodi u Afriky. Tato práce mapuje jednotlivé dramatické fáze jeho osudu.

Oproti jeho staršímu bratru Adolfovi Schwarzenbergovi, jemuž se ve svých pracích věnovala řada odborníků, neexistuje žádná rozsáhlejší studie, která by se Edmundem podrobněji zabývala. Zde je ale vhodné zmínit článek od Pavla Koblasy, který se jako jeden z prvních historiků okrajově Edmundem zabýval.¹ Dále krátká zmínka Václava Horčíčky v monografii *Šlechta na křižovatce*,² Pavla Juříka v jeho díle *Schwarzenbergové*,³ nebo manželů Slabových v jejich díle *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*.⁴ Jelikož se všechny tyto výše zmiňované tituly Edmundovou osobností zabývaly pouze krátce, výrazně přispěly k podnětu, aby vznikla tato práce, která jeho osobnost rozsáhleji rozvede a ukáže ho jako člověka, který sice pocházel ze vznešeného rodu, ale stejně jako mnoho další, se musel vypořádat se změnami, které přinesl rozpad dlouho trávajícího systému monarchie a nástup nově vzniklého Československa.

Primárním zdrojem této studie se staly archivní prameny uložené ve Státním oblastním archivu Třeboň, oddělení Český Krumlov. Studijní práce vychází celkem ze čtyř kartonů. Prvním kartónem se stal rodinný archiv se signaturou F P. b - Edmund Sohn Johann's, Tento fascikl byl však neuspořádaný a vycházel hlavně z osobní korespondence mezi Janem Nepomukem II. a jeho právníky, dalším velice významným zdrojem byl tzv. pohled veřejnosti, který představoval různé útržky z novinových článků, jako byly třeba Hlas novin, Národní demokracie či A-Zet. Druhý kartón byl také rodinný, avšak vztahoval se spíše k listinám

---

¹ KOBLASA, Pavel, *Princ Edmund, černá ovce rodiny*, Obnovená tradice, č. 33, ročník XVII. České Budějovice 2006, s. 3 – 5.

² HORČIČKA, Václav a ŽUPANIČ, Jan, *Šlechta na křižovatce*, Praha 2017, s. 237 – 238.

³ JUŘÍK, Pavel, *Schwarzenbergové*, Praha 2018, s. 71.

⁴ SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha 2014, s. 169, 170 a 175.

úřednické povahy, jako byly oddací listy, kupní smlouvy či finanční výdaje rodiny. Třetí a čtvrtý kartón se vztahovaly již k Schwarzenberskému ústřednímu ředitelství a byly již uspořádané. Zde se nacházely hlavně opisy soudních dokumentů a notářských zápisů, které tímto přispěly k pravosti a autentičnosti archivních pramenů.

Většina spisů byla psána v německém jazyce, osobní korespondence mezi nejužší rodinou byla pak pouze v němčině. Jelikož ale byli Schwarzenbergové tzv. dvojjazyčná rodina, obsahuje archiv i materiály v češtině.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První se věnuje dobovému kontextu a posledním Schwarzenbergům, kteří byli neodmyslitelně spojeni s princem Edmundem a sehráli v jeho životě klíčovou roli. Druhá kapitola popisuje jeho mládí, kdy sloužil jako voják v první světové válce a musel tak po nějaký čas opustit svůj dosavadní svět známých hodnot. Zároveň reflektuje jeho manželku, která byla Schwarzenbergy přijímána s velkou nevolí. Třetí kapitola pojednává již o novém životě prince a reflektuje také jeho vztah k rodině, který se měnil rychlým tempem k horšímu. Čtvrtá kapitola popisuje jeho smrt, již provázely velice zvláštní okolnosti. Poslední kapitola je věnována jeho manželce a dceři a vypráví o jejich životě po Edmundově smrti.

1. Šlechta po rozpadu monarchie

Slovo šlechta vzbuzuje často ve veřejném prostoru velmi rozporuplné emoce. Nepochybně za tento fakt zodpovídá řada událostí a významných milníků, které se odehrály ve 20. století. Začátek období tzv. první republiky měl pro tuto společensky „vyšší“ třídu neblahé dopady. Aristokracie byla spojována s dnes již zaniklým státním útvarem rakousko-uherské monarchie, na který československá veřejnost pohlížela s nelibostí.⁵ Šlechta s příchodem nově vzniklého státu ztratila svou politickou moc, postavení a pozbyla svých dosavadních titulů, které byly s příchodem Československa zakázány.⁶ Se ztrátou dřívější popularity se vyrovnávala velice těžko, i přesto však u ní nebyl pozorován otevřený nesouhlas s demokratickým vládnoucím aparátem.⁷ Urozená společnost již dále neměla oporu ve vládnoucím aparátu a ocitla se tak v nově vzniklém státu, v němž se snažila nalézt svou identitu skrze asimilaci. Jeden z největších problémů šlechty skýtaly zákony o pozemkové reformě. Mnoho šlechticů se pokoušelo ubránit své dosavadní majetky před vyvlastněním. Začali tak zdůrazňovat svou loajalitu k nově vzniklému státu, kterou dokládali historií svých rodů v období husitských válek nebo války třicetileté. Jiná část nobility se však cítila být spíše příslušná německému národu. Tito šlechtici se pak obraceli k nově vzniklé organizaci Společnosti národů a zároveň sympatizovali s německou menšinou v Čechách, aby tak záležitost pozemkové reformy mohli převést na mezinárodní úroveň.⁸ Pozemková reforma byla v rámci vzniku Československého státu socioekonomickým impulsem, který výrazně změnil chod na venkově.⁹

Bez pochyby této „německé národnosti“ využil po poválečné době komunistický režim, který označil šlechtu za třídního nepřítele. Využil tak nedávno skončeného světového konfliktu, který se stal pro národ pod nacistickou nadvládou utrpením a označil šlechtu za německé nebezpečí, které bylo uchováváno v československém podvědomí ještě před vznikem samostatného prvorepublikového státu.¹⁰

---

⁵ HAZDRA, Zdeněk, *Šlechta ve službách Masarykovy republiky: Mezi demokracií a totalitními režimy*, Praha 2015, s. 15.

⁶ DVOŘÁK, Jan a KNOZ, Tomáš, *Šlechta v proměnách věků*, Brno 2011, s. 227.

⁷ HAZDRA, Zdeněk a kol. *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*, Praha 2011, s. 10.

⁸ GLASSHEIM, Eagle, *Urození nacionalisté*, Praha 2012, s. 93 – 94.

⁹ HORČIČKA, Václav a kol., *Cizí páni na české půdě*, Praha 2021, s. 6.

¹⁰ HAZDRA, Zdeněk, *Šlechta ve službách Masarykovy republiky: Mezi demokracií a totalitními režimy*, Praha 2015, s. 15.

Nejen, že komunističtí představitelé vyvolali strach veřejnosti z německé příslušnosti, ale zároveň také překroutili vznik samotného Československa, kdy tuto skutečnost vnímali jako fázi revoluce, kdy národ usiloval o sociální reformu a následné vítězství socialismu.¹¹

1.1. Schwarzenbergové

Historie schwarzenberského rodu sahá až do roku 1172. Tehdy se ještě psali jako páni ze Seinsheimu, kteří měli své působiště v Dolních Frankách na území dnešního Německa. Za praotce schwarzenberské rodiny je považován Erkinger ze Seinsheimu, který postupně v 15. století nabyl do vlastnictví hrad a přilehlé panství Schwarzenberg. Od tohoto okamžiku pozbyl své rodové jméno a začal se psát jako pán ze Schwarzenbergu.¹² V 17. století rozšířili Schwarzenbergové své državy také v českých zemích. V roce 1660 kupuje tehdejší hrabě Jan Adolf I. panství Třeboň a o rok později také Hlubokou, čímž zakotvuje svůj rod na území Čech. Jan Adolf I. byl velice schopnou osobností. Za jeho zásluhy císaři se mu dostalo pocty a byl povýšen do knížecího stavu, který se vztahoval i na jeho potomky.¹³ Protože Schwarzenbergové přišli do Čech, až po roce 1650, je možné vyvrátit, že se neúčastnili pobělohorských konfiskací tamější šlechty, která nebyla katolického vyznání.¹⁴

Schwarzenbergové se také velice zajímali o umění zejména o nástěnné tapisérie. Základy pro jejich sbírku položil otec Jana Adolfa I. hrabě Adam, který působil na braniborském dvoře a dostal se tak k příležitosti odkoupit několik cenných koberců. Sbírkou se v průběhu věků v rodině postupně rozšiřovala a to tak, že se stala největší hradozámeckou sbírkou tapisérií v České republice.¹⁵ Schwarzenberský rod je také jedním z mála šlechtických rodů ve střední Evropě, který se stal nositelem Řádu zlatého rouna několik generací po sobě.

Značnou část majetku v Čechách nabyli Schwarzenbergové v první polovině 18. století. Kníže Adam František tehdy zdědil obrovské množství pozemků s hrady a zámky. Osudným se mu ale stal rok 1732, kdy si vyjel na lov s císařem Karlem VI. Habsburským, který ho nešťastnou náhodou postřelil a kníže

---

¹¹ RYCHLÍK, Jan, *1918 – rozpad Rakouska-Uherska a vznik Československa*, Praha 2018, s. 16.

¹² MARKUS, Antonín, *Rod knížat ze Schwarzenberku*, Třeboň 1936, s. 3.

¹³ HORČIČKA, Václav a ŽUPANIČ, Jan, *Šlechta na křižovatce*, Praha 2017, s. 231.

¹⁴ KALKUŠOVÁ, Slávka, *Kauza Lex Schwarzenberg*, Ostrava 2018, s. 10.

¹⁵ CICHROVÁ, Kateřina, *Vlámské tapisérie na zámcích Hluboká a Český Krumlov*, České Budějovice 2014, s. 21 – 30.

tak svým zraněním podlehl.¹⁶ Schwarzenberský rod se však na počátku 19. století v Čechách rozdělil na dvě větve a to na starší hlubocko-krumlovskou primogenituru a orlickou sekundogenituru.¹⁷ Hlavním představitelem orlické větve se stal Karel I. Filip, polní maršál, který se proslavil slavným vítězstvím nad Napoleonem v Bitvě národu u Lipska v roce 1813.¹⁸ Z této větve také pochází bývalý kancléř prezidenta Václava Havla, Karel VII. Schwarzenberg.

První polovinu 20. století Schwarzenbergové prožívali velice těžce. S nástupem pozemkové reformy se snažili vést rozpravy se Státním pozemkovým úřadem a zachovat tak celistvost rodinného majetku. Osudný se stal zvláště pro hlubockou větev rok 1947, kdy vyšel v platnost tzv. Lex Schwarzenberg, který definitivně vyvlastnil její majetek bez náhrady ve prospěch československého státu.¹⁹

1.1.1. Rodiče prince Edmunda

Jan Nepomuk II. měl společně se svou manželkou Terezií 8 dětí. Adolfa (1890 - 1950), Karla (1892 - 1919), Idu (1894 - 1974), Josefinu (1895 - 1965), Annu Marii (1897 - 1954), Edmunda (1897 - 1932), Marii (1900 - 1981) a Terezii (1905 - 1979).

Kníže Jan (1860 - 1938) se narodil ve Vídni, kde také studoval na gymnáziu. Později navštěvoval přednášky na vysoké škole v Mnichově, kde vystudoval obor lesnictví. Činný byl také v politice, kde zastával funkci člena Říšské rady za šumavské okresy nebo zemského sněmu Království českého. Stal se nositelem vyznamenání Řádu zlatého rouna a také rytířem Řádu železné koruny 1. třídy. V průběhu první světové války zdědil po svém zesnulém otci členství v rakouské panské sněmovně. Mecenášsky podporoval různé spolky a rád chodil na výstavy, na které propůjčoval předměty ze svého majetku. Oženil se ve Vídni v roce 1889 s Terezií rozenou princeznou z Trauttmansdorffu-Weinsbergu. Z počátku 20. století vzal na svá bedra správu téměř všech rodinných statků. Panující hlavou rodu se stal definitivně v roce 1914 po skonu svého otce. V průběhu první světové války hradil náklady nemocničního vlaku a špitálu. Významně se podílel na rozvoji jihočeského průmyslu a železniční dopravy. Skonal krátce po podepsání

¹⁶ GRUBHOFFER, Václav, *Pod závojem smrti*, České Budějovice 2013, s. 110 – 111.

¹⁷ JUŘÍK, Pavel, *Schwarzenbergové*, Praha 2018, s. 43.

¹⁸ BEZECNÝ, Zdeněk, *Příliš uzavřená společnost*, České Budějovice 2005, s. 43.

¹⁹ SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha 2014, s. 14 – 21.

Mnichovské dohody 1. října 1938 ve Vídni. V době napjaté politické situace však musel být pohřeb odložen až na březen 1939.²⁰

Kněžna Terezie (1870 – 1945) ráda se svým manželem jezdila do Afriky, kde se také nejspíše zúčastnila dámských závodů na oslech.²¹ Po zabrání schwarzenberského majetku státní tajnou policií žila na zámku Vöstenhof, který se nacházel jižně od Vídně. Smutečního obřadu jejího muže se však již ze zdravotních důvodů účastnit nemohla. Skonala v nemocnici nedaleko rakouského města Neunkirchen.²²

1.1.2. Bratr Adolf

Adolf (1890 – 1950) se narodil na zámku Hluboká jako nejstarší syn a první dědic schwarzenberského majetku. V roce 1914 úspěšně zakončil studium práv doktorátem na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a byl mu tak přidělen titul JUDr. V tomto roce se Rakousko-Uhersko však muselo zapojit do první světové války a Adolf byl povolán k hulánům na východní frontu. Později byl převelen na frontu italskou. Jeho vojenské povinnosti ho zavedly až na blízky východ a protože jako jeden z mála důstojníků uměl řídit automobil, byl v roce 1917 v Turecku jmenován velitelem automobilní zásobovací kolony.²³

Z blízkého východu byl opravdu okouzlen a to tak, že se své vzpomínky rozhodl zaznamenat v krátké knížce, která nesla název *Pod praporem tureckého pŕlměsíce*. Na rozdíl od svého mladšího bratra Edmunda, se přímých bojů neúčastnil. Padl také do zajetí, ze kterého se do rodné Evropy v pořádku vrátil až po roce ukončení války. Na domácí půdě ho pak čekalo mnoho problémů a zásadních změn. Se svým otcem se snažil zachránit majetek před pozemkovou reformou. V roce 1923 byl pověřen otcem ke spravování veškerého rodinného majetku. Navzdory veškeré snahy se však celistvost majetku zachránit nepodařila. Adolf byl sice vystudovaný právník, ale zákony obejít nešlo. Hlubocké větvi tak byly vyvlastněny z původních 176 000 hektarů více jak dvě třetiny, což znamenalo, že v průběhu třicátých let majetek primogenitury čítal v Čechách okolo 65 000 hektarů.²⁴

---

²⁰ JUŘÍK, Pavel, *Schwarzenbergové*, Praha 2018, s. 69 - 71.

²¹ SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha 2014, s. 27.

²² JUŘÍK, Pavel, *Schwarzenbergové*, Praha 2018, s. 70 - 71.

²³ SCHWARZENBERG, Adolf, *Pod praporem tureckého pŕlměsíce*, Praha 1926.

²⁴ SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha 2014, s. 12 – 14.

V roce 1933 se v Německu chopil moci Adolf Hitler. Dědičného prince, který byl zarytým antifašistou, to utvrzovalo o to víc, aby častěji jezdil na africký kontinent. Rozhodl se tak prodiskutovat s bratrem Edmundem svůj zájem o Afriku, jenž měl s africkým kontinentem četné zkušenosti. Adolf si po rozhovorech s Edmundem pronajal farmu v Keni, kam si opakovaně jezdil odpočinout od svých „evropských“ problémů. Na své výlety do Afriky brával také svou manželku Hildu, rozenou princeznu z Lucemburku, se kterou se oženil v roce 1930. Před vypuknutím druhé světové války se osobně setkal s prezidentem Edvardem Benešem a věnoval mu jeden milión korun na dostavbu pevností v československém pohraničí. Období světového konfliktu strávil v exilu, ze kterého však finančně podporoval prezidentovu vládu v Londýně. Do svých rodných Čech se pak již po skončení války nikdy nepodíval. Zemřel v roce 1950 v rodinné vile La Cava v italském městě Bordighera.²⁵

1.2. Edmundovo mládí

Princ Edmund se narodil v ranních hodinách 23. září 1897 na zámku Hluboká. Podle tradice byla tato událost oznámena salvou z kanónu na nádvoří schwarzenberského zámku v Českém Krumlově.²⁶ (Stejně tak tomu bylo i v případě narození staršího bratra Adolfa, kdy bylo vypáleno sto granátů a ještě jeden k tomu. Celému městu se tak okázale oznamovalo, že se právě narodil následník knížecího trůnu.)²⁷ Novorozený Edmund byl silný a zdravý, což dokazuje jeho váha, která činila 3800 gramů. O dva dny později se konal na stejnojmenném zámku také křest. Kmotrem dítěte se stal kníže Karel Schwarzenberg z orlické větve a princ tak přijal jména: Edmund Karl Maria Benedictus Hubertus Linnus.²⁸ Schwarzenberští zaměstnanci následující dny posílali dopisy s blahopřáním k narození dalšího potomka. Z Krumlova blahopřál i tamější starosta Strauss.²⁹

Edmund navštěvoval do roku 1907 Obecní školu císaře Františka Josefa I. v Českých Budějovicích. Poté byl poslán na prestižní Skotské gymnázium do Vídně, kde absolvoval pátou a šestou třídu s vynikajícími výsledky.³⁰

---

²⁵ Tamtéž, s. 15 – 170.

²⁶ Tamtéž, telegram ze dne 23. září 1897.

²⁷ Havlíček, X. F., *Poslední na Hluboké*. Brno 1994, str. 26.

²⁸ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 27. září 1897.

²⁹ Tamtéž, telegramy ze dne 23. září 1897.

³⁰ Tamtéž, dopisy ze dne 16. února 1909, 6. července 1912 a 8. října 1913.

Následující dva roky zakončil na soukromém římskokatolickém gymnáziu Kollegium Kalksburg, kde v roce 1915 maturoval s vyznamenáním.³¹ V době Edmondova studia za něho jeho otec podal žádost k zařazení k výcviku do armády, kde se zavázal, že vojenská služba bude na vlastní náklady a také že mu poskytne osedlaného jezdeckého koně.³² Edmund tak nastoupil jako jednorochní dobrovolník k jízdní dělostřelecké divizi a o rok později se již účastnil bojů na volyňské frontě většinou jako průzkumný důstojník v zákopech. Byl vyznamenán³³ a povýšen panovníkem z hodnosti praporčíka na poručíka.³⁴ Později působil u divize jako instrukční důstojník.³⁵ V roce 1917 byl vyšetřován kvůli svému výroku, kdy prohlásil, že má člověk ošklivý pocit kolem krku, když vidí, co se v Rusku děje. Toho si všimnul nějaký důstojník a udal ho. Později byl však osvobozen.³⁶ V posledním roce války byl Edmund převelen do Turecka, kde se nakazil malárií, z níž se ale zotavil.³⁷ Jeho rodina zařídila, aby mu byla v Konstantinopoli vyplácena měsíční apanáž, která činila šest set korun měsíčně, ale později byla zvýšena na jeden tisíc korun.³⁸ Pokud by mu tato částka nestačila, tak si mohl půjčit v tamější bance až osm tisíc korun, které by za něho splácel jeho otec.³⁹ Krátce před skončením války byl vydán rozkaz, který Edmunda jmenoval velitelem skupiny pro přepravu kanónů. Jeho cesta vedla z Konstantinopole přes Brailu do Aradu⁴⁰ a byla hrazena z armádních výloh. Poté byl poslán zpět do Konstantinopole a následně se v polovině listopadu vrátil letecky do Vídně.⁴¹

1.3. Život po válce

Po návratu z války se otec Jan rozhodl darovat Edmondovi stavební parcely a pozemky v obci Lovosice.⁴² Ve stejný den také Edmund uzavřel dohodu se svými

---

³¹ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

³² Tamtéž, dopis ze dne 24. února 1915. K tomuto dopisu patřil i dodatek, ve kterém otec požadoval, aby byl jeho syn přijat do hodnosti důstojníka. Viz tamtéž, dopis ze dne 10. května 1916.

³³ Edmund obdržel bronzovou vojenskou záslužnou medaili na stuze vojenského záslužného kříže s meči, stříbrnou medaili II. třídy za statečnost a Karlův vojenský kříž. Viz tamtéž, dopis pravděpodobně z roku 1918.

³⁴ Tamtéž, článek z Hlasu národa ze dne 24. srpna 1916.

³⁵ Tamtéž, dopis pravděpodobně z roku 1918.

³⁶ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

³⁷ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

³⁸ Tamtéž, dopis ze dne 19. července 1917.

³⁹ Tamtéž, dopis ze dne 12. dubna 1918.

⁴⁰ Arad je město ležící v dnešním Rumunsku, avšak před pádem Rakouska-Uherska patřilo na území monarchie.

⁴¹ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), veřejný rozkaz ze dne 22. října 1918.

⁴² Tamtéž, darovací smlouva ze dne 7. dubna 1919.

sestrami Marií a Terezou. Mezi sourozenci se jednalo o kupní smlouvu s výměrou 109 ha a sestry za ně zaplatily bratrovi 500 000 korun. Otcovo darování a následné Edmundovo prodání pozemků sestrám byly zřejmě pouhými formalitami, neboť se zřejmě chtěli Schwarzenbergové vyhnout zbytečně vysokému placení daní.⁴³

Po skončení války se Edmund rozhodl pokračovat ve studiu na německé technice v Praze, kde složil kolokvijní zkoušky k první státní zkoušce. Bydlel v bytě v Jungmannově ulici (zřejmě pronajatém). Od rodičů dostával 5000 korun měsíční apanáž, a navíc mu ještě platili ošacení a obsluhu. S rodinou tehdy vycházel ještě velmi dobře.⁴⁴

1.4. Dluhy mladého prince

Koncem roku 1921 se však situace začala pozvolna měnit. Jeho otec zaslechl zvěsti o synově údajném hazardu a také, že se Edmund ocitl v rukou lichvářů. Kníže z toho byl velmi překvapený a odmítal zprávám uvěřit. Poprosil proto svého advokáta, aby se sešel s osobou, která tyto zvěsti šířila, a ověřil tak pravost jejího tvrzení.⁴⁵

První velký svár s rodinou nastal počátkem následujícího roku, kdy Edmund hrál karetní hru s hrabětem Vilémem Kolowratem. Pro mladého prince to byl vskutku nešťastný den, neboť ho hrabě Kolowrat obehrál za jediný večer o 700 000 korun.⁴⁶ O této události věděli zpočátku jen rodinný právník Barbořík a bratr Adolf, který zavázal onoho právníka mlčením do doby, než zjistí bližší informace o údajném dluhu. Bylo zjištěno, že Edmund uhradil po své prohře hraběti Kolowratovi částku 80 000 korun v hotovosti a následně se mu zavázal směnkou na 100 000 korun.⁴⁷ Na tuto směnku si však mladý princ musel půjčit. Podepsal tak dlužní úpis u Československé lesnicko-dřevařské banky v hodnotě 110 000 korun a zavázal se jí, že dluh splatí do začátku prosince téhož roku. Banka mu úvěr poskytla, musel však dát do zástavy svůj velkostatek Vchynice v okrese Lovosice.⁴⁸

Blížil se konec roku a bylo téměř jisté, že Edmund žádného závazku nedodrží. Problémy již nešlo dál tajit, a tak se o nich musel dozvědět i otec Jan.

---

⁴³ Tamtéž, kupní smlouva ze dne 7. dubna 1919.

⁴⁴ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁴⁵ Tamtéž, dopis ze dne 22. října 1921.

⁴⁶ Tamtéž, dopis ze dne 21. dubna 1926.

⁴⁷ Tamtéž, dopis ze dne 8. prosince 1922.

⁴⁸ Tamtéž, dlužní úpis ze dne 9. června 1922.

Hrabě Kolowrat prokázal Edmundovi dobrou vůli a splatnost směnky mu po vzájemných dohodách ještě prodloužil o šest měsíců. Banka ovšem v oblasti prolongace tak velkorysá nebyla. Bylo tedy nutné splatit nejprve dluh jí.

Z finanční stránky se Edmundův život začal doslova hroutit, neboť když se do problémů vložil jeho otec, nemohl zřejmě uvěřit svým očím. Zjistil, že syn podepsal další dlužní úpis u Länderbanky v hodnotě 65 000 korun, který měl být splatný již před dvěma měsíci, byl však ještě prodloužen o tři měsíce a bylo tak nutné navíc zaplatit úroky o onu prodlouženou dobu. Dále bylo zjištěno, že princ hodlal uzavřít obchod společně s baronem Steigrem a půjčil si tak neznámo kde částku 40 000 korun. Obchod však uzavřen nebyl a částka tím propadla. Baron Steigr tak požadoval po Edmundovi 20 000 korun jako náhradu ušlého zisku. Další princův záznam byl veden u Vršovické záložny, kde se s několika pány zapojil do oblasti uhelného obchodu. I zde měl pravděpodobně nějaké dluhy.⁴⁹

Rodinné rozepře vyvrcholily počátkem roku 1923, kdy nechal Edmundův otec prostřednictvím svého advokáta napsat následující prohlášení: „*Prohlašuji jménem svého mandanta pana Jana Schwarzenberga, velkostatkáře na Hluboké, že on za svého syna pana Edmunda Schwarzenberga nebude plniti žádných závazků ať už jsou jakéhokoliv druhu.*“⁵⁰

Toto krátké prohlášení vyšlo v Praze v novinách Národní politika 19. února 1923 a bez pochyby vyvolalo na veřejnosti velký skandál. Dobré jméno schwarzenberské rodiny se tak otřásl v základech.

1.4.1. Žaloba na otce Jana

Otcův hněv se samozřejmě dotkl i mladého prince, neboť mu byla za jeho prohřešky zkrácena měsíční apanáž o tři tisíce korun. Edmund se proto rozhodl podat na otce žalobu. V době soudního sporu byl studentem čtvrtého ročníku Pražské techniky.⁵¹ V trestním oznámení poukázal na fakt, že jeho otec coby majorátní pán schwarzenberského rodu vlastnil pozemky ve výměře přes 170 000 ha, a protože se na těchto pozemcích provozovaly různé druhy průmyslu, činil výnos z nich několik milionů. Žalující syn si stěžoval na onu sníženou částku i přes to, že si našel soukromý byt s obsluhou. Vypočetl si, že jeho měsíční náklady činily čtyři tisíce korun. Do září roku 1922 dostával od svého otce měsíční apanáž šest

---

⁴⁹ Tamtéž, dopis ze dne 8. prosince 1922.

⁵⁰ Tamtéž, kopie prohlášení ze dne 22. února 1923.

⁵¹ Edmund studoval obor stavební inženýrství. Viz tamtéž, žaloba ze dne 26. dubna 1923.

tisíc korun a dále byt, domácího učitele a obsluhu, proto se domníval, že vzhledem k jeho výchově a k poměrům své rodiny mu tyto požadavky připadaly nejen přiměřené, ba naopak skromné. Nezapomněl také dodat, že podle občanského zákoníku je otec povinen se starat o výživu svého dítěte, a to do doby, než se bude moci samo uživit. Jelikož Edmund sloužil v období první světové války v armádě, nemohl tak studovat a tudíž doposud nevystudoval a vydělávat si nemohl, platilo stále podle Edmunda toto ustanovení zákona. Uvedl, že vzhledem k tomu, jak byli jeho rodiče bohatí, nemohl od něj nikdo očekávat, aby si přivydělával prací, jako si přivydělávali jeho studijní kolegové, neboť by tyto kolegy, pocházejících z chudých poměrů, připravil o zdroj příjmů. Edmund očekával, že v žalobě uspěje a navrhl tak soudu, aby jeho výživné bylo zvýšeno o dva tisíce korun měsíčně a také zpětně doplaceno za ušlé dva měsíce pod hrozbou exekuce. Tento dokument putoval ke krajskému soudu v Českých Budějovicích.⁵² Edmund nicméně pravděpodobně soudní spor prohrál a dále mu byla vyplácena částka dva tisíce korun měsíčně. Dá se tak dedukovat ze stížnosti, kterou v roce 1926 podala jeho žena Marie, ve které tvrdí, že Edmund stále dostával výše zmiňovanou částku.⁵³

---

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, žaloba ze dne 15. března 1926.

2. Počáteční seznámení s manželkou a nevole Edmundových rodičů

Marie Pourová se narodila 2. září 1895 v Praze na Chodově do katolické rodiny Václavu Pourovi, úředníkovi státních drah v Praze XII a matce Karolíně, rozené Arnoldové z Hostouně.⁵⁴ Pourová měla více sourozenců a její rodiče poskytli všem dětem vzdělání. Jakmile to bylo možné, začala Pourová pracovat a zároveň finančně přispívat na domácnost, neboť její otec onemocněl cukrovkou. Musel tak odejít předčasně do výslužby a krátce poté na nemoc zemřel.

2.1. Zasnoubení

V roce 1922 navázal princ Edmund s Marií Pourovou vážnou známost. V tu dobu působila již jako sboristka německého divadla v Praze v blízkosti Václavského náměstí⁵⁵ a měla příjem třináct set korun měsíčně.⁵⁶ O svém vztahu s ní informoval Edmund otce dopisem, ve kterém ho žádal, aby mu dovilil s ní být oficiálně zasnouben. Kdyby se tak nestalo, stejně by si ji vzal, neboť jí dal v červenci 1921 manželský slib. O několik dní později přijel Edmund za rodiči do Třeboně, aby tuto záležitost patřičně probrali. Rodiče byli nad touto známostí velice pohoršeni. Od samého počátku se snažili ze svého pohledu nevhodný vztah rozbít. Edmund na jejich žádost musel opustit Prahu, aby Marii nemohl vídat. Prohlásil, že chápe jejich důvody, ale v Praze musel ještě nějaký čas zůstat kvůli studiu.⁵⁷

Avšak i přes tento výslovný nesouhlas se Edmund stále s Marií Pourovou setkával. 18. června měl s rodiči pobýt v Průhonicích u Prahy, avšak nedorazil. Poslal otcí dopis s odůvodněním, že odjel lovit dropy a dorazí tak o něco později. Otcí to však bylo podezřelé, a tak telegrafoval na místo, kde se měl jeho syn nacházet a zjistil, že tam vůbec nebyl. Místo toho odjel se svou snoubenkou na hlubocký zámek.⁵⁸

---

⁵⁴ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, kopie oddacího listu ze dne 26. června 1933.

⁵⁵ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁵⁶ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, žaloba ze dne 15. března 1926.

⁵⁷ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 14. července 1923.

⁵⁸ Tamtéž.

Když se rodiče dozvěděli o této lži, vydali se za Edmundem do Prahy, kde ho našli, jak se chystá opustit svůj byt a bez jejich vědomí si najít podnájem jinde. Během rozhovoru s rodiči hodně plakal a zdálo se, že činil pokání. Svolil, že bude nějaký čas bydlet s rodiči. Jeho pobyt u nich, během něhož byl velmi spokojený, trval do začátku října.⁵⁹

V polovině léta odcestovali společně do Vídně, kde došlo k poměrně radikálnímu kroku. Společně s Edmundem bylo dohodnuto, že odjede na nějaký čas do Anglie za účelem studia.⁶⁰ Pravděpodobně se jednalo ze strany rodičů o záminku. Ve skutečnosti si přáli, aby na Marii Purovou zapomněl. To se však nestalo, neboť se v Anglii zdržel jen několik měsíců a počátkem roku 1923 se již nacházel opět v Praze.⁶¹

2.2. Nesouhlas rodičů

Krátce před odjezdem do Anglie kladl otec synovi na srdce, že až bude projíždět Prahou, neměl by Purovou vidět. Jeho odpověď zněla: „*Samozřejmě, že ne.*“ Otec mu však již tolik nevěřil a nechal ho pro jistotu sledovat. Tímto úkolem byl pověřen osobně doktor Barbořík. Advokát posílal knížeti velice podrobné informace, kde se právě v Praze jeho syn nacházel. Po příjezdu do Prahy bylo zjištěno, že na prince čekal na nádraží jeho domácí učitel⁶², který zprostředkoval zakázané setkání s Purovou.⁶³ Učitel dovedl Purovou před nádražní budovu, kde se s princem velmi srdečně přivítali. Poté šli všichni tři k německému divadlu, kde se s učitelem Edmund rozloučil. S Purovou pak šli do princova bytu. Cestu však měli ztíženou. Princ si byl vědom, že je sledován, a tak obcházel svůj dům postranními uličkami, aby setřásl své pronásledovatele, ale marně.

Druhý den měl Edmund odletět do Paříže a odtud se zřejmě vydat na cestu do Anglie.⁶⁴ Rodiče očekávali, že jim o setkání s Purovou napíše z Anglie zprávu, ale ta nikdy nepřišla. Edmundovy první dopisy z Anglie se týkaly studií. Uvedl, že mu jeho domácí učitel poskytne výkresy potřebné pro práci z Prahy a zkoušky

---

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Edmund studoval na universitě v Cambridgi. Viz tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Barbořík v dopise uvádí, že k princovi přistoupil „mladší pán v cvikru“, protože nevěděl, o koho se přesně jedná. Tamtéž, dopis ze dne 7. října 1922.

⁶³ Tamtéž, dopis ze dne 14. července 1923.

⁶⁴ Tamtéž, dopis ze dne 7. října 1922.

může dokončit v Cambridgi. Jako odměnu pro učitele navrhl 24 000 Kč. Otec si nemohl pomoci, a tak Edmundovi napsal dopis, který se týkal jeho schůzky s Pourovou před odjezdem do Anglie. Edmund mu odpověděl, že to byl právě jeho domácí učitel, který schůzku zprostředkoval. Na základě tohoto sdělení odmítl jeho otec učiteli cokoliv platit.⁶⁵

Nelibost rodičů mohla vzniknout z několika důvodů. Prvním a zcela logickým argumentem bylo postavení oné sboristky. Rodiče Edmundovi vyčítali, že si nenašel někoho ze svého kruhu.⁶⁶ Otec Jan chtěl o synově vážné známosti vědět co možná nejvíce, a tak skrz svého advokáta najal policejního detektiva, který měl zjistit nejen informace týkající se Marie Pourové, ale také její rodiny. Detektiv vešel později do pražského bytu, kde bydlela Pourová s matkou,⁶⁷ aby se dozvěděl, zda má matka nárok na levnější odběr mouky a chleba. To však byla jen záminka. Matka mu odpověděla, že se nároku vzdala, neboť ji podporuje její dcera, která je nyní v dobrých poměrech a čeká ji skvělá budoucnost. Z toho bylo patrné, že rodina vztah brala velmi vážně a nebylo tedy snadné jej rozvrátit.⁶⁸

O měsíc dříve se rozhodl kníže Jan k poněkud nečekanému kroku. Barbořík najal nejmenovaného muže, aby slečnu Pourovou pozval na rande. Pourová na dostaveníčko šla. Muž se pokusil o navázání vážnějšího vztahu, ona však jeho úmysly prohlédla a velice obratně mu odpověděla, že je to již nemožné, neboť již vážnou známost měla a je zasnoubena. Pán se jí obratem zeptal, proč na smluvené rande tedy přišla. Ona mu odpověděla, že se domnívala, že ji o to poprosil její známý z divadla a hlavně, že chtěla dotyčnému pánu říci, že je již zadaná.⁶⁹

2.2.1. Pověst Pourové

Druhý argument byl sice hůře prokazatelný, ovšem na lehkou váhu rozhodně být brán nemohl. O Marii Pourové mezi lidmi kolovaly řeči, že nemá příliš dobrou pověst⁷⁰. Edmund byl těmito nevěrohodnými tvrzeními velice pohoršen, odmítal jim uvěřit a rozhodl se jednat. V této záležitosti byl zapojený

---

⁶⁵ Tamtéž, dopis ze dne 14. července 1923.

⁶⁶ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁶⁷ Detektiv věděl, že v té době je Pourová ve východních Čechách. Viz tamtéž, dopis ze dne 2. srpna 1922.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž, dopis ze dne 21. července 1922.

⁷⁰ Pravděpodobně šlo o vztah s jiným mužem v době, kdy měla s Edmundem vážnou známost. Viz tamtéž, dopis ze dne 9. května 1923.

rodinný právník doktor Barbořík, ale i princův advokát dr. Beck. Bylo zjištěno, že nelichotivé zvěsti roznášel jistý pan Seidl.⁷¹

Edmund naléhavě žádal schůzku prostřednictvím svého advokáta s panem Seidlem, aby došlo k vysvětlení. Seidl toto setkání dvakrát odmítl, ovšem když se do záležitosti vložil doktor Barbořík, nic již nenamítal. Pravděpodobně se tak stalo díky autoritě rodinného právníka. Barbořík si nechal v kanceláři opakovat zmiňované pověsti a upozornil též Seidla, že v případně nutnosti na sebe bere odpovědnost před trestným soudem. Seidl se však nenechal zastrašit a argumentoval tím, že má pro své tvrzení svědky, kteří mohou chování slečny Pourové potvrdit. Když se konala druhá schůzka, u které byl již přítomen i Edmund, Seidl odmítal prozradit jména svědků z důvodu diskrétnosti. Vylíčil však principi dopodrobna čtyři eskapády, kterých se Pourová měla dopustit. Když k nim však došlo, nebyl schopen určit. Po odchodu pana Seidla z místnosti princ stále odmítal jeho řečem uvěřit a prohlásil, že se takto děje jen z důvodů, že jistý kolega slečny Pourové z divadla má na ni zlost, protože odmítala jeho milostné návrhy. Rozhodně také odmítal tvrzení, že by Pourová někdy mohla být celou noc mimo domov, neboť měla velice přísnou a zlou matku, která se zlobila, i když princ Edmund doprovázel její dceru domů příliš pozdě.

Po této události to vypadalo, že k dalšímu vyhocení již nedojde. Barbořík z toho velkou radost neměl, neboť doufal v rámci rodiny svého mandanta v kompromitaci Pourové. Janovi ze Schwarzenbergu napsal následující dopis: *„Obávám se, že celá tato akce vyjde na prázdno a že princ E. ve své víře v poctivost a zachovalost sl. M. P. bude ještě více utvrzen než-li dosud. Z chování a vyjadřování se prince E. stále vycítuji, že by se s knížecí rodinou rád smířil, ovšem za určitých kautel.“*⁷²

2.2.2. Sňatek

Po veškerých vynaložených úsilí Edmundových rodičů se sňatku zabránit nepodařilo. Jeho jasnost kníže Jan Nepomuk se nechal slyšet, že by proti sňatku nic nenamítal, za předpokladu, že by šlo o trvalý milostný vztah.⁷³ Když se však Edmund zavázal, že odjede na rok do Anglie a přeruší tak veškeré styky

---

⁷¹ Seidl byl bankovním úředníkem, který měl známosti v německém divadle. Viz tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Jan Nepomuk II. požadoval po Edmundovi, aby známost s Pourovou trvala nejméně dva roky a teprve poté by dal svolení k sňatku. Viz tamtéž, článek z novin A-Zet ze dne 10. ledna 1933.

s Pourovou, požádal ho jeho otec, aby se s ním vydal do kostela k vyzpovídání a potvrdil tak svá slova. Princ Edmund však slib nedodržel a ještě téhož dne odjel do Prahy, aby tam připravil vše k sňatku. Toto vážné porušení Edmundova slibu před bohem dovedlo jeho pobožného otce k významnému přerušení rodinných vztahů se synem.⁷⁴ Svatební obřad se odehrál po Edmundovu návratu z Anglie v kostelu sv. Štěpána v Praze dne 26. července 1923.⁷⁵

2.3. Setkání v Anglii

V době studijního pobytu v Cambridgi čekalo na Edmunda nemilé překvapení. Obdržel telegram, v němž byl pozván do hotelu v Londýně. Když na místo přijel, čekala již na něj jeho matka. Byla tehdy opravu rozzlobena a při setkání se synem mu hned pravila: „*Nemysli si, že jsem sem přijela, abych Tě viděla. Přijela jsem pouze proto, abych s tebou dohodla obchod.*“ Matka Edmundovi předložila smlouvu, v níž mu nabídla 50 000 korun, oplátkou za tuto částku požadovala, aby se zřekl svého jména, odjel do Ameriky a vzdal se všech svých práv. Edmund byl tímto návrhem velice zaskočen. Matka mu tehdy dala hodinové ultimátum na rozmyšlenou a zároveň mu pohrozila, že pokud nepodepíše, dají ho pod kuratelou pro marnotratnost.⁷⁶ Nejen že Edmund matce uvěřil, že skutečně kuratela může nastat, ale zároveň si uvědomil, že pokud by se tak skutečně stalo, znamenalo by to, že by se nemohl již oženit. Tento argument byl pro něho zřejmě nejpřesvědčivějším, a tak se rozhodl, že matce její podmínky podepíše. K jeho rozhodnutí bezpochyby přispěla i skutečnost, že se také již nacházel ve finanční tísní a potřeboval splácet dluhy.⁷⁷

Podpis oné smlouvy však ještě nebyl zdaleka platný. Vše komplikovala skutečnost, že se Edmund nacházel v cizí zemi a musel tak žádat v Praze příslušné úřady o změnu jména. Protože hlavním bodem smlouvy bylo vzdání se dědictví, musela být smlouva podepsána oběma rodiči. Rodiče sice mohli počkat, až se jejich syn vrátí zpět z Anglie do Československa a vyřešit tak vše v domácím prostředí,

---

⁷⁴ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 9. dubna 1942.

⁷⁵ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, kopie oddacího listu ze dne 26. června 1933.

⁷⁶ Později si uvědomil, že kuratela není tak snadno možná, jak mu bylo hrozeno. Nicméně v době podpisu smlouvy si toho nebyl ještě vědom. Viz tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), lékařská zpráva z 21. dubna 1926.

⁷⁷ Tamtéž.

zřejmě ale byli již tak pohoršeni jeho chováním, že se vše rozhodli vyřešit bez odkladu v Anglii. Aby byly podpisy obou stran platné, muselo se tak stát v rámci prokury, při níž by Edmund učinil příslušné prohlášení před soudem,⁷⁸ a rodiče by zplnomocnili osobu, která musela mít trvalé bydliště v Anglii.⁷⁹

Otec s matkou si proto najali právníckou kancelář *Charles Russell & Co.* se sídlem v Londýně a pověřili tak Dr. Vance, aby jednal jejich jmény. Právnícká společnost se však cítila povinována napsat Edmundovi dopis, ve kterém mu sdělovala, zda si je vědom závažnosti této smlouvy, protože oním podpisem se provždy vzdává nejen pro sebe, ale také pro své děti veškerého nemovitého i movitého majetku po svých rodičích. Poradila mu, aby ve vlastním zájmu vyhledal právní poradenství.⁸⁰

Edmund spíše jevil zájem smlouvu podepsat do doby, než měl být učiněn notářský zápis.⁸¹ Dostavil se tehdy s Dr. Vancem k notáři, aby připojili své podpisy a stvrdili tím tak poslední krok smlouvy. Poté co Edmund smlouvu podepsal, dal jasně najevo, že bez ohledu na jakékoliv ustanovení smlouvy se bude spoléhat na svá skutečná práva. Notář tehdy proto odmítl být svědkem jeho podpisu, a tak na žádost Dr. Vance byla listina zničena.⁸² Edmund tedy smlouvu nedodržel a neobdržel ani finanční částku v hodnotě 50 000 korun, která mu byla za podpis slíbena.⁸³

V návaznosti na tuto událost měla být Edmundovi nabídnuta další dohoda tentokrát z otcovy strany. V ní by se jeho syn zavázal změnit své jméno a počínaje 1. říjnem 1922 by zůstal v Anglii na celý rok. Po tuto dobu by se nesměl jakýmkoliv způsobem stýkat s Marií Pourovou, a pokud by se s ní chtěl oženit, tak by se musel po sňatku zříci dědického práva po svých rodičích a následně by mu tak zanikl i příslib apanáže.⁸⁴ K této dohodě však zřejmě nikdy nedošlo, protože se Edmund 22. ledna 1923 vrátil zpět do Prahy.⁸⁵

---

⁷⁸ Toto prohlášení muselo být potvrzeno se všemi zákonem předepsanými opatřeními a to: soudním protokolem, anglickým ministerstvem zahraničí a legačním úřadem Československé republiky v Anglii. Viz tamtéž, dopis ze dne 4. listopadu 1922.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Tamtéž, dopis ze dne 9. prosince 1922.

⁸¹ Zřeknutí se dědictví je právně účinné jen tehdy, je-li opatřeno razítkem notářského zápisu. Viz tamtéž, dopis ze dne 4. listopadu 1922.

⁸² Tamtéž, dopis ze dne 1. února 1923.

⁸³ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁸⁴ Tamtéž, dopis ze dne 4. listopadu 1922.

⁸⁵ Tamtéž, lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

2.4. Částečné vydělení

Dluhy mladého prince stále rostly, a protože potřeboval peníze, rozhodl se prodat veškeré nemovitosti ve Vchynicích, které dostal darem od otce. Trhovou smlouvu uzavřel v kruhu rodinném s jeho sestrami Marií a Terezií v hodnotě pět set tisíc korun.⁸⁶

Edmundovo chování se však stále nezlepšovalo, a tak se znovu v rodině otevřela debata o smlouvě z Anglie. Rodiče chtěli slyšet synovo definitivní prohlášení.⁸⁷ Podmínky byly protentokrát upraveny. Rodina však dále trvala na vzdání se veškerého dědictví, jména⁸⁸ a především na vystěhování se z obvodu bývalé Rakousko-Uherské monarchie a bývalého kontinentálního Německa.

Z Edmundova pohledu se jeho chování k rodině zlepšilo. Dokládal to tvrzením, že si již s otcem dopisuje přímo, a ne zprostředkovaně přes právníky. Téměř se všemi body by souhlasil kromě záležitosti vystěhování – ta byla pro Edmunda nepřijatelná. Navrhl tak rodině řešení, že by se usadil v západních Čechách v Chebu nebo u Karlových Varů, kde by pobíral rentu, kterou mu rodiče vypláceli již řadu let, a zároveň by na sebe vzal závazek vyhnouti se všemožně veškerým členům knížecí rodiny. Dědických práv by se vzdal za podmínky, že by obdržel paušální odbytné jeden milion korun a došlo by k zaplacení některých jeho dluhů.⁸⁹

Dohoda dopadla pro obě strany částečným kompromisem. Princ se usadil se svojí ženou v Chebu, kde žili z apanáže, kterou jim přidělil Edmundův otec.⁹⁰ Stále se jmenoval Edmund Schwarzenberg a dědictví se zřekl jen z matčiny strany, kterážto mu jako odbytné vyplatila dvě stě tisíc korun. Edmund tímto krokem pozbyl veškerá dědická práva pouze po matce. Jeho postavení se však mělo zanedlouho více zhoršit.⁹¹

---

⁸⁶ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, dopis ze dne 8. května 1924.

⁸⁷ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 10. ledna 1924.

⁸⁸ Edmund již jednou podepsal žádost o změnu jména a měl se jmenovat „Hlubocký.“ Nedošlo však k jeho realizaci. Viz tamtéž, dopis ze dne 11. ledna 1924.

⁸⁹ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, dopis ze dne 11. ledna 1924.

⁹⁰ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), novinový článek z Národní demokracie ze dne 23. listopadu 1923.

⁹¹ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, smlouva ze dne 14. února 1924.

3. Příčetnost a smlouva s rodiči

3.1. Psychologické vyšetření

Rodinné rozepře vyvrcholily v roce 1926. Tehdy se Edmund dostavil s doprovodem svého advokáta na lékařské vyšetření, kde byl zkoumán princův duševní stav. Během vyšetření se choval velice klidně, společensky a na jemu kladené otázky odpovídal ochotně a věcně. Vyšetřování podstoupil, aby bylo zjištěno, zda je schopný právně jednat, neboť měl druhého dne podepsat smlouvu se svými rodiči. Jednalo se tak ze strany rodičů o jakousi pojistku, protože se tímto vyšetřením předešlo, aby v budoucnu Edmund nemohl pochybovat, že nebyl při podpisu smlouvy příčetný. Advokát popisoval svého mandanta při vyšetření jako člověka, jenž se nemůže sám živit a nemá dostatek energie.⁹²

Téměř identický názor na Edmundův duševní stav měla i jeho manželka, podle níž si byl její choť v příznivých okolnostech velice jistý, když se však změnilo k horšímu a bylo zapotřebí vydat energii a vůli rozhodnout, tak se dostával do stavu zoufalství, skleslé mysli a pozbýval veškeré odvahy. Dle jejího názoru v důsledku jeho duševní deprese nebyl sto, aby prakticky projednával své záležitosti, a mohl se tak postarat o vlastní hmotný postup a zaopatření.⁹³

3.2. Notářský zápis

Notářský zápis mezi rodiči a Edmundem byl učiněn 21. dubna 1926. V této smlouvě se již po několika neúspěšných pokusech vzdal za sebe i své potomky definitivně nároků na veškeré dědictví po svých rodičích.⁹⁴ Majetek jeho otce a matky se skládal ze dvou částí. První a zároveň hlavní část tvořily tzv. fideikomisy, které by podle tehdejší úpravy fideikomisního zákona připadly po smrti otce prvnímú čekateli, což byl v tomto případě Edmundův starší bratr Adolf, který by se tak stal neomezeným vlastníkem fideikomisních statků a mohl by tak s nimi nakládat v rámci občanského zákoníku zcela podle svého uvážení.

Druhá část majetku se skládala z tzv. alodu, což byla menší část jmění, než kterou představovaly fideikomisy. Z tohoto alodu měla podle dědického

---

⁹² Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁹³ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, žaloba ze dne 15. března 1926.

⁹⁴ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, notářský spis ze dne 21. dubna 1926.

zákona Edmundovi připadnout jedna čtrnáctina majetku, neboť měl šest sourozenců. Tato jedna čtrnáctina by mu připadla až po otcově smrti. On si však vybral raději odbytné 5 miliónu korun, neboť dle jeho slov by neměl žádnou naději obdržet vyšší částku, dokud by jeho otec žil.⁹⁵

Částku 5 miliónů korun, kterou postupně obdržel podpisem smlouvy s rodiči, nemohl užívat neomezeně. Jeho rodiče si byli dobře vědomi synova hospodaření s penězi v minulosti, a tak se rozhodli, že peněžitý obnos bude vázán, což znamenalo, že nemohl být zatížen v budoucnu případnou hypotékou a ani stavěn před exekuci. Rodiče nechali rozdělit částku na dvě části. První část činila výši 2 milióny korun, tu měl Edmund obdržet do měsíce od podpisu smlouvy na jeho vlastní bankovní účet.⁹⁶ Tento obnos byl určen pro zajištění vyživovacích a vychovávacích nároků jeho již narozené dcery a také pro případné další potomky. Byly mu však vypláceny pouze úroky.

Druhá část poté byla vyčíslena na 3 milióny a sloužila k zajištění mladého prince. I v tomto případě mohl užívat pouze úroků, které činily 6% ročně, což znamenalo 90 000 korun. Tyto úroky mu byly vypláceny vždy čtvrtletně předem. Vázanost kapitálu však zanikla v případě smrti obou jeho rodičů, anebo dosažením zletilosti Edmundova nejmladšího potomka, jakmile by bylo prokázáno, že všechny děti jsou zaopatřené. Kdyby však Edmund zemřel předčasně, připadl by obnos jeho potomkům rovným dílem, pokud by však nebyli ještě zletilí, byl by vyplácen jejich poručníkům.

Princ Edmund se dále zavázal, že počínaje podpisem smlouvy do půl roku opustí Čechy a v rozmezí dvaceti až třiceti kilometrů nebude trvale pobývatí kolem zámku Schwarzenberg u Scheinfeldu v Bavorsku, kolem Vídně a zámku Murau v Rakousku dokud bude alespoň jeden z jeho rodičů naživu.⁹⁷

Zákaz trvalého pobytu ve výše uvedených místech se však nevztahoval na jeho ženu a dceru.⁹⁸ Edmund se tedy odstěhoval sám. Odhlásil se ze svého bytu v Praze a zvolil si nové místo k usazení v Mnichově. Po značných obtížích

---

⁹⁵ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

⁹⁶ Tento účet se nacházel v bankovním domě Petschek a spol. v Praze. Viz tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, opis usnesení Okresního soudu civilního pro Prahu-Západ, ze dne 9. listopadu 1929.

⁹⁷ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, notářský spis ze dne 21. dubna 1926.

⁹⁸ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 22. února 1927.

si ve městě našel skromný byt a dostal povolení od bavorských úřadů k trvalému pobytu.⁹⁹ Skutečnost, že se definitivně přestěhoval do Mnichova a odloučil se tak od své manželky nepochybně přispěla k jejich následujícímu rozvodu.

3.3. Společné soužití a finanční tísně manželů

Finanční situace Edmunda a jeho manželky Pourové se však změnila po narození dcery. V té době již byli sezdáni, a jelikož měl Edmund již značné dluhy a Pourová pocházela ze zřejmě chudé rodiny, přestěhovali se do skromného bytu v Praze. V tomto okamžiku se Pourová dozvěděla od svého manžela, že jeho sňatek výrazně přetrhl pouto a styky k jeho vysokému rodnému domu. Velice ji však zasáhla zpráva o tom, jak bylo proti jejímu manželovi vystoupeno v Anglii. Edmund byl z toho velice nešťastný, nicméně se po tomto nepříjemném incidentu vrátil ke své choti a prohlásil, že vynaloží celou svou fyzickou i duševní energii k tomu, aby mohl pracovat a uživit tak manželku a jejich dceru. Dříve Edmund obdržel darem jako jeho ostatní sourozenci od rodičů dvůr a dva domy, ty pak Edmund nejspíše pronajímal, nicméně renta byla vysoká jen do té míry, že stačila pokrýt pouze skromnou výživu.

3.3.1. Manželčina žaloba

Jelikož Edmundovy deprese trvaly delší dobu, rozhodla se Pourová ještě měsíc před výše zmiňovaným vyšetřením podat žalobu na svého tchána Jana, aby finančně podporoval svou vnučku Marii a to v předem stanovené částce a měsíčních intervalech. Zdůraznila, že dědeček Marie až do převratu užíval titulu jeho jasnost princ ze Schwarzenbergu, náležel k vysoké šlechtě staré Rakousko-Uherské monarchie a zároveň k největším velkostatkářům a velkopřemyslníkům Československé republiky. Dle jejích slov činila hodnota schwarzenberského majetku 200 miliónů korun. Neopominula také zmínit, že čistý výnos z majetků činil v roce 1923 přes 10 miliónů korun. V žalobě přesvědčivě popsala, jak se s Edmundem poznali a následně do sebe zamilovali v nejčistším slova smyslu, Edmund na ni pohlížel velice uctivě a laskavě. Otevřeně přiznala, že v době seznámení nepomýšlela na fakt, že se jedná o Schwarzenberga, člena významného a starého knížecího rodu. Nezajímal jí ani jeho majetkový stav, pouze si přála, aby dokončil jeho vysokoškolská studia, která během války musel přerušit. Měla

---

⁹⁹ Tamtéž, dopis ze dne 21. listopadu 1927.

tehdy obrovskou radost, když Edmund složil první státní zkoušku. V té době mladý princ začal na Marii Pourovou naléhat, aby se stala jeho chotí a také jí slíbil, že dokončí studia.

3.3.2. Podnikatelské záměry prince Edmunda

Výše zmíněnou karetní hru s hrabětem Kolowratem viděla Pourová velice rizikově, neboť Edmund dal do zástavy svůj majetek, a pokud by dluh nesplatil, hrozilo, že bude exekučně prodán. Nešťastnou událostí s hrabětem Kolowratem byl však mladý princ ze svého rodného domu vypuzen a jeho duševní stav se horšil do té míry, že již neměl energii studovat. Po zanechání studií neměl ještě dostatečně odborné znalosti, to mu však nezabránilo, aby se pustil do spekuláčnických obchodů. Koupil závodní a klusácké koně a nechal je účastnit se na dostizích. Příliš velká nezkušenost si záhy vybrala svou daň a koně tak se značným prodělkem a velkou režíí prodal. Ve výdělku stále nenacházel štěstí. Snažil se být činný jako agent v různých odvětvích a také na burze, kde se stýkal s velice zvláštními osobami. Jeho pevné přesvědčení pracovat mu však vydrželo pouze dočasně, neboť velice často při příchodu ze zaměstnání tvrdil své ženě, že je zoufalý a nedokáže pracovat. Několikrát opakovaně prosil své rodiče, aby zvážili jeho stav a nenechali ho tak ve finanční tísní. Když se narodila jeho dcera, prosil své rodiče, aby se o ni postarali, však marně. Jeho jmění v době sepsání manželčiny žaloby činilo sotva 30 000 Kč a to ještě v cenných papírech. Z apanáže od rodičů, která byla pravidelná a činila již výše zmiňovaných 2000 Kč měsíčně, dával své manželce až 1300 Kč. Ve srovnání s apanáží s jeho bratrem Adolfem se jednalo o nepatrnou částku, neboť dle slov Pourové činila Adolfova roční apanáž jeden milion korun.

Pourová dávala částečně za vinu jeho duševnímu stavu také poměrům, ve kterých její choť vyrůstal. Podle jejího názoru byl princ obklopen společnostmi především guvernánků a učitelů, kteří měli v rukách jeho výchovu, při které se kladl důraz na takt a formu. Pohyboval se ve vysoké společnosti, ve které rozhodovaly šlechtici a vztahy ke dvoru. Jeho zájem tvořilo jedině vojenství, sport či radovánky.¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, žaloba ze dne 15. března 1926.

3.4. Rozvod

Manželství Marie Pourové a Edmunda Schwarzenberga netrvalo příliš dlouho. Již v roce 1927, tedy 4 roky po svatbě podal Edmund žádost o rozvod.¹⁰¹ Pourová však trvala na tom, aby manželství bylo rozvedeno vinou ze strany jejího chotě, nebo dobrovolně. Odmítala, aby bylo rozvráceno její vinou, byť i jen z části. Po svém manželovi také požadovala měsíční odstupné ve výši 3 000 korun. Později však podala na svého chotě žalobu a požadoval toto odstupné zvýšit na 6 000. Opakovaně si stěžovala, že její bývalý manžel ničeho neplatil. Původně Edmund Pourové nabízel odstupné půl milionu korun, které by našetřil z úroků dle notářského spisu z roku 1926. Ona však požadovala po Edmundovi 1 milión.¹⁰²

Jejich rozvodový spor se dostal i do povědomí veřejnosti. V novinách vyšel článek o jejich manželském sporu, který poukazoval na velice krátkou dobu manželství a také na skutečnost, že se Edmund musel své již bývalé ženě zavázat platit, a to tak, že brala 80 000 korun roční apanáže.¹⁰³

Záležitost rozvodu se projednávala u krajského soudu civilního v Praze. Byl vydán rozsudek, který manželství z viny obou stran ukončil. Nicméně na žádost advokáta Pourové byl tento rozsudek vzápětí Vrchním soudem v Praze zrušen, protože Edmund platil své bývalé choti jen 500 korun měsíčně. Krajský soud tak musel nařídit doplnění řízení a vydat tak rozsudek nový.¹⁰⁴

3.5. Schwarzenbergova aféra

Edmundovo chování se po vydědění zdaleka nelepšilo. V době rozvodu byl ubytován v hotelu Palais Passage na Václavském náměstí v Praze, kde se zapletl do dalšího skandálu.¹⁰⁵ Úroky mu nestačily, a tak se opět ocitl ve finanční tísní. V té době mu nabídli své služby různí zprostředkovatelé, kteří byli společností vnímání velice nepřívětivě. Ti bez problému přesvědčili mladého prince, že mu pomohou velice snadno a rychle k penězům. Znali údajně kupce, jenž měl zájem o koupi loveckých pušek, které kdysi vlastnili Schwarzenbergové. Vysvětlili principi, že pušky koupí velice snadno na dluh a až je prodá, dostane za ně mnohem

---

¹⁰¹ Tamtéž, opis ze dne 13. července 1932.

¹⁰² Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), opis ze dne 2. prosince 1932.

¹⁰³ Tamtéž, článek z novin A-Zet ze dne 10. ledna 1933.

¹⁰⁴ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, opis ze dne 13. července 1932.

¹⁰⁵ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, opis účtu z 27. října 1927.

víc. Dovedli tedy Edmunda k puškaři Janu Faulknerovi, kde si princ vybral dvoje ručnice v celkové hodnotě 11 500 korun. Tuto cenu následně vyrovnal směnkou a po všech dohadech obdržel za pušky pouze pět set korun.¹⁰⁶

Mnohem „lepší“ obchod uzavřel s tehdejším obchodníkem Baslerem, který manipuloval s mladým Schwarzenbergem, jak jen bylo možné. Po obchodech s puškami, při nichž Schwarzenberg stále prodělával, dal na jeho radu a objednal si u jedné pražské firmy kontrolní pokladny, aniž by je zaplatil. Schwarzenberg je i přes nezaplacení prodával dál velice nevýhodně. Tak získal nějaké peníze, které později s Baslerem utrácel. Pravda však zanedlouho vyšla na povrch a Basler se s jeho druhy dostali před soud a následně byli odsouzeni k odnětí svobody. Mladý Schwarzenberg v této kauze vystupoval pouze jako svědek. Rodiče však museli jeho dluhy splatit. Do podvědomí veřejnosti se tato kauza zapsala jako „Schwarzenbergova aféra.“¹⁰⁷

Rodiče už byli z chování syna velice zoufalí, a tak zřejmě na jejich naléhání požádal Edmund o přejmenování přídomku Schwarzenberg. Změna jména se týkala i jeho manželky a dcery. Od ledna 1928 tak všichni tři užívali jméno Černov.¹⁰⁸ Jeho otec se ještě uvolil splatit nemalé synovy dluhy, které měl kromě Čech, také v Německu a Rakousku. Tato částka činila 600 000 korun.¹⁰⁹

3.6. Kuratela a pobyt v Africe

Koncem roku 1927 byl znovu zkoumán duševní stav mladého Schwarzenberga. Okresní soud civilní pro Prahu-Západ zbavil Edmunda na základě vyšetření dne 9. prosince téhož roku částečné svéprávnosti. Toto rozhodnutí bylo zrušeno až téměř po 3 letech dne 20. září 1930.¹¹⁰ V tomto mezičase byl Edmundovi přidělen jako opatrovník rada Zemského úřadu Eugen Vratislav.¹¹¹ Tento kurátor Edmunda doprovázel a platil za něj „každý“ haléř. Rodiče se po těchto událostech rozhodli svého syna na čas uklidit do Afriky. Chtěli mu dát příležitost, aby se na černém kontinentu práci napravil. Pronajali mu proto v Mombase farmu,

---

¹⁰⁶ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), článek z novin Národní listy ze dne 7. února 1928.

¹⁰⁷ Tamtéž, článek z novin A-Zet ze dne 10. ledna 1933.

¹⁰⁸ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, duplikát Zemské politické správy ze dne 23. března 1938.

¹⁰⁹ Tamtéž, vyúčtování ze dne 26. června 1928.

¹¹⁰ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), opis Berní správy v Praze II. ze dne 9. července 1928.

¹¹¹ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, usnesení soudu pro Prahu-Západ ze dne 16. dubna 1930.

jak tehdy bylo zvykem na 100 let. Edmund však do Afriky neodjel sám. Jako společník ho doprovázel starý přítel Schwarzenbergovy rodiny plukovník Stein, který vzal s sebou i svého syna. Jak se zdálo, tak Afrika Edmundovi prospívala, neboť již po půl roce přicházely do Čech lepší zprávy o jeho chování. Jistý podíl měl na tom také plukovník Stein, neboť se jevil jako rázný vychovatel.¹¹²

Edmundova farma Kiharaka se rozkládala na ploše 640 akrů a jeho půda byla jednou z nejkvalitnější v oblasti pro pěstování bavlny. Velice rád také chodil na tamější lovy. Byť se jeho chování zlepšovalo, dlužit nepřestával ani zde. Značné dluhy měl u místních obyvatel, které na farmě zaměstnával.¹¹³ Na farmě měl také továrnu na výrobu vláken.¹¹⁴

Mladý Schwarzenberg se do Čech vrátil po dvou letech pobytu. Z 95 kg váhy vážil pouhých 75 kg. Po příjezdu hned poskytl rozhovor o svém pobytu do tamějších novin. Popisoval hlavně to, že Černoši mají jinou mentalitu než Evropané. Dlouho se učil jejich mateřský jazyk zvaný „kisuaheli“, kterým se mluvilo od Somálska až po Portugalskou východní Afriku. Tento jazyk vznikl z kmenového nářečí bantu a arabštiny. Zdaleka to nebyla řeč primitivní. Edmund mluvil několika evropskými jazyky a obzvlášť francouzštinu považoval za jazyk s bohatými a jemnými nuancemi a přesně takto popisoval jazyk kisuaheli.¹¹⁵

Když se však Edmund vracel do Evropy, bylo schwarzenberským zaměstnancům, dáno najevo, že Edmund není hostem knížecí rodiny a nesmí mu být poskytnuta žádná pomoc i v případě ubytování nebo pohostinství. Jestli by však o takovou pomoc Edmund některého ze zaměstnanců požádal, musel by prince neprodleně nahlásit knížecímu rodu, aby se situace mohla okamžitě řešit.¹¹⁶

Edmund se v Evropě dlouho nezdržel, neboť koncem roku 1930, byl již na zpáteční cestě do Afriky.¹¹⁷

---

¹¹² Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), článek z novin A-Zet ze dne 10. ledna 1933.

¹¹³ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), opis dopisu ze 14. ledna 1933.

¹¹⁴ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 474, spis o továrně na zpracování vláken z roku 1930.

¹¹⁵ Tamtéž, článek z novin Pondělní list ze dne 28. dubna 1930.

¹¹⁶ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis pravděpodobně z roku 1930.

¹¹⁷ Tamtéž, dopis ze dne 20. listopadu 1930.

3.6.1. Soudní spor o alimenty

S princem Edmundem bylo dosti starostí i po jeho neslavném rozvodu s Marií Pourovou, provdanou Černovovou. Rozvod sám by asi nebyl tím největším problémem, ačkoli u osoby takto veřejně známé se jednalo o jistou formu skandálu. Dalo by se obšírně spekulovat, že Jan Nepomuk Schwarzenberg a jeho choť cítili jisté zadostiučinění nad vývojem situace, nebýt toho, že i tato eskapáda jejich syna pro ně samotné měla trpkou dohru. Ač 21. dubna 1926 Edmund se svými rodiči sepsal dohodu o zřeknutí se svých dědických práv a ač mu bylo jimi věnováno 2 000 000 Kč na splácení vyživovacích povinností, existují pádné důkazy pro to, že s penězi bylo naloženo jinak a do celé kauzy byl opět nechtě zavlečen i Jan Nepomuk. Vše se samo sebou řešilo soudní cestou.¹¹⁸

31. července 1931 se Marie Černová ozvala, že od jejího bývalého manžela přestaly chodit alimenty. V dopise pro Okresní soud civilní pro Prahu-Západ je obšírně nastíněna a důkazy doložena celá záležitost. V úvodu je zmíněna ona darovaná částka 2 000 000 Kč na vyživovací, vychovávací a zaopatřovací náklady a to pro děti narozené i nenarozené, která měla být v podstatě právně nedotknutelná. V tomto ohledu měl Edmund vlastně štěstí, neboť měl jen jedno dítě.¹¹⁹

Věc se měla následovně: v roce 1927 se Edmund právně zavázal platit své ženě a dítěti na alimentech částku 5 000 Kč měsíčně plus 1 000 Kč příspěvek na činži v odpovídajících měsících. Po dodatečných úpravách vyplácené částky z 1 200 Kč na 2 000 Kč pro dceru však nastaly komplikace. Černovová si v dopise soudu stěžovala, že manžel smluvené peníze nevyplácel a od 1. září 1930 dcera dostávala obnos menší, než bylo dohodnuto a to o 800 Kč. Co se jejích peněz týče, namísto 5 000 Kč dostávala jen 500 Kč. Z Mariina dopisu z 31. července vyplývalo, že se již předtím radila s odborníky, neboť krajský soud v Praze jí již dříve dovolil provést exekuci na dlužnou částku 5 000 000 Kč, která se za dobu prodlevy nashromáždila a jež jí po právu náležela.¹²⁰

Situace se ovšem zkomplikovala tím, že Edmund Černov byl částečně zbaven svéprávnosti a v této pro něj jistě ošemetné době si půjčil 4 000 000 Kč. Ovšem k úhradě této půjčky sáhl po penězích, které mu vyčlenili rodiče a které

---

¹¹⁸ Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 31. července 1931.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

měly bezvýhradně sloužit k platbám alimentů pro Marii Černovovou a jejich dceru, Marii Annu. Ze strany manželky proto bylo přistoupeno k zabavení nároků na finanční prostředky uložené u Zemské životní pojišťovny moravské v Brně a Riunione Adriatica di Sicurta v Praze, u kterých měl princ Edmund uzavřeny životní pojistky.¹²¹

Není bez zajímavosti, alespoň co se charakteru otce a jeho tíživé finanční situace týče, že některé z těchto pojistek byly uzavřeny ve prospěch dítěte, avšak následně zrušeny a jejich odkupní hodnoty vyplaceny - komu jinému, než zadluženému Černovovi.¹²²

Na exekuční zabavení úroků z částky 5 000 000 Kč reagovala Česká spořitelna tím, že panu Edmundu Černovovi nepřislušely žádné úroky z ní, ovšem ani kapitál (ony stále diskutované dva miliony). Zde došlo k podivuhodným bankovním kličkám, neboť kapitál byl původně uložen u Zemské banky v Praze, odkud byl, po zrušení Edmundovy nesvéprávnosti, Edmundem převeden právě na Českou spořitelnu avšak pod smyšleným jménem (Marie Černovová nastiňuje i možnost, že částka byla spořitelně zcela postoupena).¹²³

Není moc divu, že manželka se o peníze (celkem oprávněně) strachovala a navrhovala proto, aby ona choulostivá částka 2 000 000 Kč výživného byla dána pod správu poručenského soudu a aby jí ještě dodatečně bylo uhrazeno 800 Kč pro dceru, a to za každý měsíc ode dne 1. září 1930. Dále aby byla dodržena částka 2 000 Kč výživného měsíčně i do budoucna a úroky z dvoumilionového obnosu aby byly uloženy výslovně pro nezletilou „jako její vlastnictví“.¹²⁴

Bohužel pro Jana Nepomuka bylo poukázáno také na to, že princ Edmund je nemajetný (jak připomněl princův právní zástupce) a musí pracovat v Africe, kam opětovně odcestoval a že ani složení peněz na výživné proto nevypadá zrovna nadějně, neboť Edmund dost pravděpodobně nebude schopen dostát svým zákonným povinnostem vůči vlastní dceři. Jako jediné východisko pro Marii se jevila možnost do celé záležitosti zatáhnout otce svého muže a ustanovit právě jej odpovědným za splácení alimentů. Svoji logiku tento návrh měl. Jan Nepomuk

---

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

přece jen byl dědem Marie Anny. Navíc vztahy mezi ním a jeho vnučkou (na rozdíl od snachy) byly velmi vřelé.¹²⁵

---

¹²⁵ Tamtéž.

4. Smrt prince Edmunda

4.1. Před smrtí

Princ Edmund přijel ze své plantáže do Dar es Salaam¹²⁶ již 19. prosince 1932, neboť odtud plánoval odplout parníkem Wangoni a vrátit se domů do Československa. Po jeho příjezdu do Dar es Salaam vyhledal neprodleně svého známého hodináře, pana Willyho Winka, který pak později jako jediný, mohl podat svědectví o posledních dnech prince před naloděním na Wangoni, kde zemřel. Princ byl opravdu šťastný a celý den se již těšil na cestu do své rodné vlasti. Nejspíš se těšil také proto, že uvidí své rodiče. Nicméně jisté je, že tehdy jeho první prioritou po návratu domů bylo spojit se s jeho advokátem. Zřejmě proto, aby mohl vyřídit záležitosti týkající se stále nedořešeného rozvodu. O den později se Edmund již necítil příliš zdravý. Dostal horečku a celý den proležel v posteli v hotelu Splendid, který se nacházel naproti obchodu s hodinkami, kde pracoval Willy Wink. Ve středu 21. prosince byl naplánován odjezd. Princ z důvodu své nemoci a oslabení zavolal pana Winka a poprosil ho, aby jej doprovodil dopoledne na loď. Po příchodu do hotelu hodinář navrhl, aby princ vyhledal lékařské pomoci, načež mu Edmund odvětil, že již nemá čas kvůli odjezdu. Princ si byl vědom, že nejspíš na své plavbě umře. Pan Wink se o úmrtí dozvěděl zprávou adresovanou přímo jemu od přepravní společnosti Deutsch-Ost-Afrika-Linie. Hodinář tuto zprávu neprodleně oznámil obecnímu správci, a to ještě dříve, než se o tragické události dozvěděla veřejnost a nabídl poté Schwarzenberské rodině, že je připraven být v jakékoli věci nápomocen.¹²⁷

4.2. Na lodi

Princ Edmund vypadal již při nalodování velice špatně. Lékař byl k němu přivolán 23. prosince 1932 a konstatoval onemocnění malárií. V ten den měl pacient vysoké horečky, trpěl bolestí zad, a navíc se ještě přidal zápal plic. Princ byl převezen na lodní ošetrovnu. Choval se navzdory svému onemocnění velice přátelsky, trpělivě a klidně. Zdravotní sestra o den později pochybovala, zda mu má sdělit, že nastal Štědrý večer, načež princ odvětil, že je to krásný den na umírání. Na lodi nebyl žádný kněz, tudíž je zřejmé že se princovi nedostalo posledního

---

¹²⁶ Přístavní město Dar es Salaam leží na území dnešní Tanzanie.

¹²⁷ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 14. ledna 1933.

pomazání. Na svém smrtelném loži si již nevzpomínal, kdo byli jeho rodiče – patrně z důvodu vysokých teplot. Věděl jen, že se jmenuje Černov, že je rozvedený a má dceru.¹²⁸ Zemřel za přítomnosti lékaře a zdravotní sestry 25. prosince v 9 hodin ráno na srdeční slabost při plavbě mezi Mombasou a Adenem jižně od rovníku. Zprávu o úmrtí a oficiální oznámení sepsal a příslušným lidem zaslal kapitán německé přepravní společnosti až 5. ledna v přístavním městě Said.

Přepravní společnost Deutsch-Ost-Afrika-Linie nedala doručit zprávu o úmrtí prince jen panu hodináři Willymu Winkovi, nýbrž také do Vily La Cava¹²⁹ a odtud putovala přímo do Schwarzenberské ústřední kanceláře se sídlem v Hluboké nad Vltavou. Nejprve se o úmrtí prince dozvěděl jeho otec, kníže Jan Nepomuk Schwarzenberg, a krátce poté jeho manželka Terezie.

Otec prince Edmunda záhy poté odcestoval do Janova i s právníkem, doktorem Vancem, neboť se tam měl setkat s kapitánem lodi Wangoni německé společnosti Ost-Afrika-Linie, aby se dozvěděl o bližších okolnostech nešťastného úmrtí svého syna. Jakmile se kníže ze Schwarzenbergu s kapitánem potkal a zpravil ho o skutečnosti, že je otcem zesnulého prince, přišli i ošetřující lékař a zdravotní sestra, kteří se Edmunda snažili zachránit. Sám kníže Jan v dopise prohlásil: „*Kapitán, doktor a zdravotní sestra byli Němci, sympatičtí lidé.*“¹³⁰

Osobní věci byly ihned po princově smrti zapečetěny a následně poté poslány přepravní společnosti do Hamburku, kde je převzaly úřady. Jednalo se převážně o dokumenty, věci osobní potřeby, fotografie a peníze.¹³¹

Pohřeb Edmunda Černova byl velice neobvyklým. Jednalo se patrně o jediného „Schwarzenberga,“ který byl pohřben do moře, vymykal se tak zvyklostem pohřbívat všechny členy do rodinné hrobky s náležitými poctami. Srovnáme-li tuto skutečnost s jeho strýcem Aloisem, řečeným Louis, který sice nezemřel na moři, ale na africkém kontinentě, dojdeme k závěru, že Schwarzenbergové už opravdu vyloučili Edmunda ze svého kruhu a nepřáli si, aby byl pohřbený v rodinné hrobce. Aloisovy ostatky byly totiž přivezeny zpět

---

¹²⁸ Tamtéž, dopis ze dne 11. ledna 1933.

¹²⁹ Vila La Cava se nachází v italském městě Bordighera a byla ve vlastnictví schwarzenberského rodu.

¹³⁰ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 12. ledna 1933.

¹³¹ Tamtéž, opis z Hamburku ze dne 1. února 1933.

do Evropy a řádně uchovány do rodinné hrobky v Třeboni.¹³² Je však nutno vzít i v potaz, že Edmund mohl být pohřben do moře čistě z hygienických důvodů.

4.3. Kondolence a zádušní mše

Následující měsíc po skonání Edmunda Černova přicházelo schwarzenberské rodině mnoho kondolencí. Nejhlubší soustrast a zármutek vyjadřovali hlavně zaměstnanci knížete Jana ze Schwarzenbergu a některé kondolence byly adresovány i Edmundovu bratrovi Adolfovi. Mnoho zaměstnanců se tuto nešťastnou zprávu dozvědělo z tamějších novin, anebo sdělením ústřední schwarzenberské kanceláře. Kníže Jan byl těmito kondolencemi od vlastních zaměstnanců velice dojat, a tak jim nechal zaslat pamětní obrázek Jeho Jasnosti zesnulého prince Edmunda.¹³³ Kondolence posílali zaměstnanci nejen na schwarzenberská panství v českých zemích, nýbrž i do italské schwarzenberské vily ve městě Bordighera.¹³⁴ Tato skutečnost značí opravdovou oddanost a úctu ke schwarzenberské rodině. Naopak významné šlechtické rody (Černínové, Sternbergové) Schwarzenbergům patřičnou lítost nad ztrátou jejich syna neprojevily. To ovšem nemusí znamenat, že byly se Schwarzenbergy v rozepři, nýbrž to, že již zesnulého prince Edmunda Černova nezařazovaly do šlechtického kruhu mezi sebe.

Po oznámení skonu prince Edmunda přicházely také schwarzenberskému knížeti Janovi dopisy od okolních farností, které ho oslovovaly „*Vysoce urozený pane Patrone!*“¹³⁵ a oznamovaly, že za zesnulého prince Edmunda budou slouženy zádušní mše v tamějších kostelech. Zádušní mše se uskutečnily mimo jiné v Kamenném Újezdě nebo v Purkarci. V Lišově při slavném requiem nechali v kostele rozsvítit elektrické osvětlení.¹³⁶

4.4. Závěť a pozůstalost

Zpráva od lodní společnosti týkající se úmrtí Prince Edmunda doputovala prostřednictvím československého konzulátu k Okresnímu soudu do Prahy. Soudní

---

¹³² SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*, Praha 2014, s. 205 – 206.

¹³³ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), ústřední účtárna knížete ze Schwarzenbergu ze dne 3. února 1933.

¹³⁴ Tamtéž, kondolence ze dne 14. ledna 1933.

¹³⁵ Tamtéž, kondolence ze dne 22. ledna 1933.

¹³⁶ Tamtéž, kondolence ze dne 23. ledna 1933.

notář následně musel soudu doručit nalezenou závěť, která musela být vyhlášena za přítomnosti dvou svědků.¹³⁷ Kdyby však nebyla závěť zhotovena, měla by dcera dle zákona nárok na tři čtvrtiny pozůstalosti a manželka zbývající část.¹³⁸ Ve své poslední vůli Edmund ustanovil opatrovníkem své nezletilé dcery Marie Anny Černovové svého bratra a pozdějšího představitele schwarzenberského rodu, JUDr. Adolfa Schwarzenberga. V době zhotovení závěti zastupoval prince advokát Schneeberger, který byl od samotného prince instruován, aby po jeho smrti vyrozuměl princova otce Jana Nepomuka Schwarzenberga, který měl rovněž požádat svého syna Adolfa, aby funkci poručníka v rámci výchovy Marie Černovové přijal, a zároveň sdělit důvody, proč k tomuto rozhodnutí došlo.¹³⁹ Je patrné, že princovi velice záleželo na tom, aby se stal opatrovníkem právě Adolf, neboť kromě sepsané závěti ještě pověřil sdělením této skutečnosti svého právního zástupce. U notáře se sešli pozůstalí, kterých se závěť týkala. Přítomen byl zůstavitelův právní zástupce Karel Dimmer, vdova Marie Černovová, její právní zástupce Karel Ehrlich a kolisní opatrovník nezletilé dcery Marie Anny Černovové, soudní rada Rembert Kersenbrock. Byl přečten úmrtní zápis a také zůstavitelova poslední vůle z roku 1927, která byla ještě doplněna dodatkem z roku 1930.¹⁴⁰ Notářského jednání se však ještě účastnil advokát a obhájce schwarzenberské rodiny, doktor Bukovský, který byl přizván pouze jako pozorovatel a nebyl brán mezi přítomné. Schwarzenberský advokát řešil později s doktorem Dimmerem záležitost uvolnění alimentů pro vdovu Marii Černovovou, neboť po skonání prince Edmunda nastaly komplikace. Po jeho smrti totiž došel do České spořitelny zákaz jakýchkoliv výplat z princova účtu. Česká spořitelna mohla nejdříve vyplatit 30 000 Kč až po uplynutí prvního pololetí běžného roku. Doktor Bukovský tak naléhal na doktora Dimmera, aby uvolnil zůstavitelovy peníze v přiměřené částce pro účely alimentů. Doktor Dimmer se sice zdráhal, ale přece jen vyhověl.¹⁴¹

Princova pozůstalost sestávala z domu č. p. 8 se zahradou v obci Vlkov¹⁴² a ideální polovina hospodářského a obytného stavení č. p. 14 v Růžově u Ledenic. Proti pozůstalosti nastaly pohledávky, které přešly na Edmundova otce, knížete

---

¹³⁷ Tamtéž, příloha z roku 1933.

¹³⁸ Tamtéž, Knížecí schwarzenberská kancelář ze dne 12. 1. 1933.

¹³⁹ Tamtéž, dopis ze dne 8. ledna 1933.

¹⁴⁰ Tamtéž, protokol ze dne 10. dubna 1933.

¹⁴¹ Tamtéž, dopis ze dne 11. dubna 1933.

¹⁴² Lokalita se nacházela v okrese Hluboké nad Vltavou, v katastrálním území Dobřejovic.

Jana Nepomuka ze Schwarzenbergu, s celkovou výší 497 501, 11 Kč.¹⁴³ Mimo jmění v České spořitelně měl také princ Edmund uložené peníze v zahraniční bance Banque du Congo Belge.¹⁴⁴

---

¹⁴³ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), soupis pozůstalosti Edmunda Černova ze dne 16. dubna roku 1933.

¹⁴⁴ Tamtéž, dopis administrace knížete ze Schwarzenbergu ze dne 5. prosince 1939.

5. Dozvuky smrti

5.1. Potomek Edmunda Černova

Marie Černovová, celým jménem Marie Anna Terezie Laurencie Černovová, se narodila v Praze dne 10. srpna roku 1925.¹⁴⁵ V úředních dokumentech byla označována jako „nezletilá Marie Černovová“, nicméně v domácím prostředí se jí vždy říkalo „Majra.“ Když dosáhla šestého roku věku, nastoupila do čtyřleté přípravné školy v Praze.¹⁴⁶ Po ukončení čtyřletého studia v Československu, odjela v říjnu roku 1934 do švýcarského pensionátu v Ženevě a následně přestoupila ze zdravotních důvodů do jiného, jehož sídlo se nacházelo v Gryonu. Její pobyt musel být schválen usnesením poručenského soudu v Praze. Marie však nebyla v očích soudu považována za cizinku, neboť pobývala ve Švýcarsku nedobrovolně za účelem zlepšení svého zdraví a učení se cizím řečem, zejména francouzskému jazyku. Nebylo tedy záměrem, aby zůstala ve Švýcarsku trvale, ale jen po dobu, po kterou bude nutné upevnit její zdraví.

Mariino trvalé bydliště se nacházelo v Praze XII, číslo popisné 2298. Oproti tomu ve Švýcarsku nevlastnila žádnou nemovitost, nýbrž jen věci osobní potřeby.¹⁴⁷ Se schwarzenberskou rodinou udržovala pravidelný kontakt. Se svým strýcem a zároveň poručníkem Adolfem měla velice hezký vztah. Posílala mu dopisy i pohledy jak v německém, tak ve francouzském jazyce. Navštěvovala svou tetu Annu a velice dobře si také rozuměla se svojí babičkou Terezií, která jí chtěla k Vánocům zaslat dárek v podobě stolního servisu. Dárek však nemohl být zaslán, neboť jej zamítlo Ministerstvo obchodu v Praze.¹⁴⁸ Její strýc pověřil výkonem správy jejího majetku svého advokáta doktora Bukovského, který měl rovněž na starost záležitosti a platby se švýcarským pensionátem. Za jeho služby mu byl knížetem Adolfem vyplácen ročně patřičný honorář.¹⁴⁹ Mariin byt ve Švýcarsku se nacházel v pensionátu La Soleillette ve městě Gryonu. Vedoucí tohoto pensionátu a zároveň vychovatelkou Marie byla paní Thurnová, které se také proplácely měsíční faktury za služby a pobyt. Transakce byly prováděny prostřednictvím Národní banky v Praze a sumy byly vypláceny ve švýcarských francích. Se správkyní pensionátu nastávaly opakované neshody. Často uváděla

---

¹⁴⁵ Tamtéž, vyjádření k okresnímu finančnímu ředitelství ze dne 6. února 1939.

¹⁴⁶ Tamtéž, vysvědčení ze školního roku 1933/1934.

¹⁴⁷ Tamtéž, vyjádření k okresnímu finančnímu ředitelství ze dne 6. února 1939.

¹⁴⁸ Tamtéž, dopis ze dne 20. prosince 1939.

¹⁴⁹ Tamtéž, dopis ze dne 5. ledna 1939.

vyšší částky k zaplacení, než bylo běžné. Advokát Bukovský byl v těchto žádostech paní Thurnové neústupný a její zvýšené faktury odmítal platit. Doslova jí jednou napsal: „Jsem velice překvapen povahou Vašich činů.“¹⁵⁰ Je možné, že se vychovatelka chtěla obohatit, protože těchto zvýšených faktur se objevilo několik. Měsíční pobyt v penzionátu stál celkem 300 švýcarských franků, v nichž bylo zahrnuto praní prádla a školní docházka. Vychovatelka si však žádala měsíční fakturu o výši 450 švýcarských franků. V srpnu 1939 ovšem Thurnová napsala dopis advokátu Bukovskému s tvrzením, že všechny její chovanky platily vždy stejně. Její tvrzení znělo doslova: „*Vždy mi bylo vypláceno více, než bylo odečteno výživné.*“¹⁵¹

Marie ještě přestoupila do třetího pensionátu, který se nacházel ve Fetanu. Z hlediska vyúčtovaných faktur zde nebyl oproti Gryonu nikdy zádrhel. Komplikace nastaly až v dubnu roku 1940, kdy Marie chtěla v Ženevě navštívit princeznu Annu Schwarzenbergovou, ale setkání se z důvodu její nemoci neuskutečnilo. Marie se proto musela vrátit do pensionátu. Její poručník z toho nebyl nadšen, neboť tak vznikly další poplatky za ubytování.¹⁵²

Při studijním pobytu ve Švýcarsku musel být Marii vystaven cestovní pas, který byl zhotoven roku 1934 na dobu pěti let v budově Policejního ředitelství v Praze a platil do všech evropských států mimo Sovětský svaz.¹⁵³ Prodlužování cestovního pasu se začalo řešit již začátkem roku 1938. Její opatrovník požadoval po svém advokátu JUDr. Bukovském, aby tento pas prodloužil a poslal do švýcarského pensionátu a zároveň, aby se pro Marii pokusil sehnat pas švýcarský.¹⁵⁴ Cestovní pas bylo možné prodloužit na Československém vyslanectví v Bernu. Bylo nutné tento právní krok učinit, neboť by se nezletilá mohla stát švýcarskou občankou, tudíž by jí podle československé ústavy byl odebrán status občana a bylo by tak velice těžké dokazovat, že jest ve Švýcarsku jen přechodně a správa jejího majetku v Československu by se tak značně zkomplikovala s opakovanými žádostmi k Národní bance v Praze.¹⁵⁵

---

¹⁵⁰ Tamtéž, dopis ze dne 12. ledna 1940.

¹⁵¹ Tamtéž, dopis ze dne 8. srpna 1939.

¹⁵² Tamtéž, dopis ze dne 8. dubna 1940.

¹⁵³ Tamtéž, dopis ze dne 15. února 1938.

¹⁵⁴ Tamtéž, dopis ze dne 3. ledna 1938.

¹⁵⁵ Tamtéž, dopis ze dne 9. března 1939.

5.1.1. Otcovo dědictví

Nejenže Marie dědila ze závěti po svém otci, ale byla jí rovněž přiznána africká pozůstalost, jelikož princ Edmund vlastnil statek v Kilose, který měl hodnotu okolo 400 000 Kč.¹⁵⁶ Tato pozůstalost byla projednána v Dar es Salaam roku 1935, z níž vzešel výtěžek 1927,87 šilinků. Pražský soud pak musel zmocnit Mariina poručníka, aby tuto sumu vyzvedl. Srážka z výtěžku však činila 5 %.¹⁵⁷ Marii byla také přiznaná dvoumilionová částka, uložená na účet jejího otce. Jeho vlastnické právo však bylo po dobu uložení omezeno, a tak po jeho smrti tato suma zůstala nedotčena.¹⁵⁸

5.1.2. Soudní spor

V roce 1933 čelila nezletilá Marie Černovová nemilé žalobě. Doktor Ehrlich se rozhodl žalovat svou tehdejší mandantku nezletilou Marii a její matku. Předmětem řízení bylo zaplacení palmárního účtu v částce 537 943, 65 Kč, který jim poslal 29. června téhož roku a stal se tak hned splatným. Následně po odeslání se tento účet rozhodl rozdělit a požadoval tak na žalované zaplatit částku v hodnotě 250 000 Kč. V polovině června mu však byla vypovězena plná moc pro zastupování nezletilé. Žalobce argumentoval tím, že opakovaně zastupoval a vykonával právní služby v záležitosti rozvodu s jejími rodiči. Po rozvodu zjišťoval stav majetku jejího otce a vedl také za žalovanou stranu alimentální řízení. Soud však téměř všechny jeho námitky považoval za nedostatečné, neboť tyto jím dříve vykonané služby, s výjimkou vymáhání a úpravy výživného, byly starší 3 let od podání žaloby a staly se tak promlčenými. Žalovaná strana argumentovala tím, že žalobce měl každou práci náležitě ocenit a vystavit tak fakturu k zaplacení. S tímto tvrzením se příslušný soud neztotožnil, neboť konstatoval, že advokát není povinen předložit svému klientovi účet za každý svůj právní krok a vykonaný úkon. Soud se však ztotožnil s žalovanou stranou ve věci splatné pohledávky palmárního účtu a shledal ji tak nepřiměřenou, neboť se žalobce domáhal uhrazení prací, ke kterým se po úpravě účtu nemohlo přihlížet.¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ Tamtéž, Knížecí schwarzenberská kancelář ze dne 12. ledna 1933.

¹⁵⁷ Tamtéž, usnesení okresního soudu civilního pro Prahu – zápis ze dne 29. září 1939.

¹⁵⁸ Tamtéž, Zemské finanční ředitelství ze dne 3. května 1938.

¹⁵⁹ Tamtéž, rozhodnutí krajského soudu civilního v Praze, odd. XIV., ze dne 20. listopadu 1936.

Žalovanou stranu zastupoval advokát Bukovský. Původně v žalobě požadovaná částka 537 943, 65 Kč byla roku 1935 ještě rozšířena na 733 252 Kč. Krajský soud však rozhodl, že žalovaná je povinna uhradit doktoru Ehrlichovi pouze 28 837 Kč a také zaplatit útraty sporu v hodnotě 6624, 75 Kč. Rozsudek tak skončil pro obžalovanou velmi výhodně. Obě strany podaly po tomto rozsudku odvolání, které však skončilo roku 1937 podle návrhu odvolacího senátu tím, že obě strany vzaly zpět své odvolání. Odvolací útraty tak nebyly účtovány.¹⁶⁰

Když se o tomto pozitivním výsledku dozvěděl Jan Nepomuk Schwarzenberg, napsal advokátu Bukovskému následující dopis: „*Velevážený pane doktore! Ústřední kancelář mi předložila usnesení okresního finančního ředitelství v Praze ze dne 11. května 1938 č. 5731/35, týkající se konečného rozhodnutí ve sporu s Vaším panem kolegou z jiné náboženské fakulty Drem Ehrlichem a přiložené usnesení okresního soudu civilního pro Prahu-Západ ze dne 7. května 1938 č. 9 II 253/29, kterým Vám byl přiznán palmární účet, proti jehož vyplacení nemám nižádných námitek. Rozhodnutí finančního ředitelství musím uznati za velmi příznivé. Děkuji Vám za Vaši zdařilou intervenci a gratuluji Vám zároveň k tomuto Vašemu úspěchu.*“¹⁶¹

5.2. Marie Černovová vs. Renata Hohne

V roce 1927 se Edmund rozhodl zhotovit závěť, ze které by v případě jeho smrti dědila jeho dcera Marie 2 milióny korun, jeho sestra Anna 1 milión a poté jeho milénka Renata Hohne, která měla dostat přes 1,5 milionu korun. V úředních dokumentech byla označována jako odkazovnice.¹⁶²

Svou bývalou manželku naopak úplně vydědil. Ze zákonných důvodů však musel zajistit, aby jí byla vyplácena doživotní renta. Doplňkem v závěti pak vyslovil přání, aby se v případě jeho smrti stal poručníkem jeho jediné dcery starší bratr Adolf.¹⁶³

Spor mezi bývalou Edmundovou manželkou a Hohnovou nastal až po jeho smrti v roce 1934 a to kvůli koupi domu, který měl být zřízen pro Edmundovu dceru

---

¹⁶⁰ Tamtéž, žádost okresnímu soudu civilnímu pro Prahu-Západ v Praze ze dne 28. dubna 1938.

¹⁶¹ Tamtéž, dopis ze dne 19. května 1938.

¹⁶² Tamtéž, usnesení Okresního soudu civilního pro Prahu-Západ ze dne 26. května 1933.

¹⁶³ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund, opis poslední vůle ze dne 29. ledna 1927.

za odkázaných 2 miliónů ve Slezské ulici v Praze na Vinohradech. Jak právník Černovové, tak Hohnové byli proti.¹⁶⁴

Edmundova bývalá manželka se pokusila ještě před tím nastěhovat do Schwarzenberského paláce v Praze, nebylo jí to však umožněno.¹⁶⁵

Černovová po smrti manžela navázala vážnou známost s jistým Eduardem Schustrem-Wawakem, který byl již ženatý a měl děti. V době po manželově smrti, kdy byla bez peněz, nechala se jím se svou dcerou podporovat. Schuster-Wawak se však z toho důvodu zadlužil natolik, že ho Zemská banka, kde pracoval jako ředitel, požádala, aby odešel do předčasného důchodu. Chtěl se nechat rozvést, protože jeho manželka byla Židovka. Černovová se naopak v roce 1939 přihlásila při soupisu Němců¹⁶⁶ a Schustera-Wawaka později z vděčnosti podporovala. Její dcera ho měla také ráda. V dopisech ho oslovovala „strýček Edi“. Když se dozvěděl o jejich vzájemném dopisování poručník Adolf, byl nad tím velice pohoršen, protože podle jeho názoru dívka byla příliš mladá na to, aby si s ním psala tak zvláštním způsobem.¹⁶⁷ Edmundova bývalá choť pak žila s Schustrem-Wawaken společně na Vinohradech v domě, který patřil její dceři.¹⁶⁸

Ještě pak v roce 1940 rozhněvala schwarzenberskou rodinu, kdy se pod již několika zákazy podepisovala jako Marie Černov-Schwarzenberg a také pod tímto příjmením uváděla svou dceru.¹⁶⁹

---

¹⁶⁴ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 23. března 1934.

¹⁶⁵ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 13 července 1932.

¹⁶⁶ Tamtéž, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's), dopis ze dne 12. července 1939.

¹⁶⁷ Tamtéž, dopis ze dne 24. května 1936.

¹⁶⁸ Tamtéž, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473, dopis ze dne 9 dubna 1942.

¹⁶⁹ KOBLASA, Pavel, *Princ Edmund, černá ovce rodiny*, Obnovená tradice, č. 33, ročník XVII. České Budějovice 2006, s. 3 – 5.

Závěr

Cílem této práce bylo hlouběji poznat osobnost prince Edmunda Schwarzenberga a jeho život. Ten nabral špatný směr nejprokazatelněji počátkem roku 1922, po prohrané karetní hře s hrabětem Kolowratem. Dluh v závratné výši 700 000 Kč jistě rodiče nepotěšil, stejně jako známost s neurozenou Marií Pourovou, s níž se princ seznámil v téže době. Snaha rodičů odklidit nezdárného syna do Anglie následovaná matčinou nabídkou na zřeknutí se jména, rodinného majetku a s podmínkou přesídlení do USA byla jistě pochopitelná. Edmundovi v té době finančně tak říkajíc „teklo do bot“, takže za slíbenou částku 50 000 Kč podepsal, ovšem s jasným úmyslem dohodu nedodržel.

O pouhý rok později byl Edmundův otec, kníže Jan Nepomuk Schwarzenberg, pod tíží synových dluhů nucen veřejně oznámit, že za něj nebude nikde nic platit. Takovéto veřejné přiznání pochybení člena významné šlechtické rodiny jistě ke zlepšení vztahů v rodině nepřispělo. Bohužel následovaly další neshody; některé měly dokonce dohru u soudu – Edmundovy stížnosti na výši výživného od rodičů například

V roce 1926 byla zkoumána Edmundova přičetnost, která odhalila trvající deprese a slabou vůli prince. Ze strany rodičů se jednalo o jistý kalkul, neboť lékařské potvrzení pro ně byla záruka do budoucna, související s dohodou o odstupném. V ní se Edmund zavázal na půl roku opustit země české a oplatou mu mělo být věnováno 5 000 000 Kč. Jelikož ale rodina dobře věděla o synově chorobné marnotratnosti, zůstala suma úředně nedotknutelná a mladý Schwarzenberg (po zřeknutí se statusu zvaný Černov) měl žít pouze z úroků z této částky. Následoval rozvod s manželkou a soudní tahanice rozličného charakteru.

Coby člověk zůstal v této chvíli značně osamocen. S rodinou, ani s vlastním bratrem Adolfem si nerozuměl, manželka i s dcerou jej opustily, dluhy narůstaly a Edmund se jen těžko smiřoval se ztrátou společenského postavení. Jediný, s kým ještě udržoval styk, byla jeho sestra Anna, s níž prince pojily obdobné názory na nové uspořádání světa. Na sklonku života se ještě stihl sblížit s herečkou Renate Hohn. Ovšem i ze strany její osoby, která rozdmýchala další soudní pře, nevzešlo nic moc dobrého.¹⁷⁰

---

¹⁷⁰ Státní oblastní archiv Třeboň, odd. Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann 's), lékařská zpráva ze dne 21. dubna 1926.

Snahy rodičů o nápravu syna prací na sisalové farmě Dar es Saalam v Africe nakonec vyústily ve finální dějství Edmundova komplikovaného a do značné míry i nešťastného života. Před návratem z tropů do Evropy se nakazil malárií a zemřel na lodi Wangoni, ve věku 35 let, při cestě do své vlasti. Pravděpodobně jako jediný Schwarzenberg také nebyl pohřben do rodinné hrobky v Třeboni, nýbrž po námořnickém způsobu do moře, severně od rovníku.

Zanechal po sobě manželku, dceru, milenku, spory a spousty dluhů, následované v těsném sledu soudními přemi, přenesenými na otce, Jana Nepomuka. Ze strany manželky taktéž ještě zpětně vyvstaly potíže, když se neoprávněně honosila jménem Schwarzenberského domu a nárokovala si bydlení v jednom pražském paláci.

K formulaci jeho chování a názorů nepochybně přispěla první světová válka, neboť se stal přímým účastníkem bojů a stýkával se s lidmi nižšího postavení, než byl on sám. Je zřejmé, že ztrátu šlechtických výhod nesl velmi těžce, ač zastával názory spíše demokratické. Nestal se tak zastáncem starého konzervativního režimu, který spoléhal hlavně na hierarchii a tradiční hodnoty. Naopak vítal nový systém, jen se mu nedokázal přizpůsobit podle svých představ, což nakonec vyústilo v řadu tragédií.

Seznam pramenů a použité literatury

Archivní prameny

Státní oblastní archiv Třeboň, oddělení Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg (primogenitura), (sign. F P. b - Edmund Sohn Johann's).

Státní oblastní archiv Třeboň, oddělení Český Krumlov, Rodinný archiv Schwarzenberg a oddělení listin, Lade 36: Edmund.

Státní oblastní archiv Třeboň, oddělení Český Krumlov, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 473.

Státní oblastní archiv Třeboň, oddělení Český Krumlov, Schwarzenberské ústřední ředitelství, Hluboká nad Vltavou, karton č. 474.

Státní zámek Hluboká, depozitář, sbírka fotografií.

Literatura

BEZECNÝ, Zdeněk, *Příliš uzavřená společnost*, České Budějovice 2005.

CICHROVÁ, Kateřina, *Vlámské tapiserie na zámcích Hluboká a Český Krumlov*, České Budějovice 2014.

DVOŘÁK, Jan a KNOZ, Tomáš, *Šlechta v proměnách věků*, Brno 2011, s. 227.

GLASSHEIM, Eagle, *Urození nacionalisté*, Praha 2012.

GRUBHOFFER, Václav, *Pod závojem smrti*, České Budějovice 2013.

HAVLÍČEK, X. F., *Poslední na Hluboké*. Brno 1994.

HAZDRA, Zdeněk, *Šlechta ve službách Masarykovy republiky: Mezi demokracií a totalitními režimy*, Praha 2015.

HAZDRA, Zdeněk a kol., *Šlechta střední Evropy v konfrontaci s totalitními režimy 20. století*, Praha 2011.

HORČIČKA, Václav a kol., *Cizí páni na české půdě*, Praha 2021.

HORČIČKA, Václav a ŽUPANIČ, Jan, *Šlechta na křižovatce*, Praha 2017.

JUŘÍK, Pavel, *Schwarzenbergové*, Praha 2018.

KALKUŠOVÁ, Slávka, *Kauza Lex Schwarzenberg*, Ostrava 2018.

KOBLASA, Pavel, *Princ Edmund, černá ovce rodiny*, Obnovená tradice, č. 33, ročník XVII. České Budějovice 2006, s. 3 - 5.

MARKUS, Antonín, *Rod knížat ze Schwarzenberku*, Třeboň 1936.

RYCHLÍK, Jan, *1918 – rozpad Rakouska-Uherska a vznik Československa*, Praha 2018.

SCHWARZENBERG, Adolf, *Pod praporem tureckého půlměsíce*, Praha 1926.

SLABA, Martin a SLABOVÁ Markéta, *Poslední ráj Adolfa Schwarzenberga*,
Praha 2014.

Seznam příloh

Obrázek 1 Děti Jana ze Schwarzenbergu, zleva: Josefina, Ida, Adolf, Edmund, Anna a Karel	51
Obrázek 2 Děti Jana a Terezie ze Schwarzenbergu, zleva: Josefina, Adolf, Marie /sedící/, Anna, Karel, Terezie, Ida a Edmund	51
Obrázek 3 Zleva: Jan Schwarzenberg, synové Karel a Edmund jako vojáci I. světové války + Alois	52
Obrázek 4 Zleva: Josefina, Anna a Edmund, děti knížete Jana Schwarzenberga .	52
Obrázek 5 Zleva: Anna, Josefina a Edmund, děti Jana Schwarzenberga	53
Obrázek 6 Adolf a Edmund ze Schwarzenbergu v Mariánských Lázních	53
Obrázek 7 Dokumentární fotografie - z námoř. plavby	54
Obrázek 8 Snímek Edmunda Schwarzenberga	55

Přílohy

Obrázek 1 Děti Jana ze Schwarzenbergu, zleva: Josefina, Ida, Adolf, Edmund, Anna a Karel; Krauzfelder; H. Týn; b.r., 13x20; zdroj: Sbirka fotografií Český Krumlov ev. č. 7413.

Obrázek 2 Děti Jana a Terezie ze Schwarzenbergu, zleva: Josefina, Adolf, Marie /sedící/, Anna, Karel, Terezie, Ida a Edmund; Wildt; Č. Budějovice; b.r., 19x15; zdroj: Sbirka fotografií Český Krumlov ev. č. 7421.

Obrázek 3 Zleva: Jan Schwarzenberg, synové Karel a Edmund jako vojáci I. světové války + Alois; b.a.; b.m.; b.r., 14x9; zdroj: Sbirka fotografií Český Krumlov ev. č. 7425.

Obrázek 4 Zleva: Josefina, Anna a Edmund, děti knížete Jana Schwarzenberga; b.a., b.m., b.r., 9x13; zdroj: Sbirka fotografií Český Krumlov ev. č. 7416.

Obrázek 5 Zleva: Anna, Josefina a Edmund, děti Jana Schwarzenberga; b.a, b.m, b.r., 9x13; zdroj: Sbírká fotografií Český Krumlov ev. č. 7418.

Obrázek 6 Adolf a Edmund ze Schwarzenbergu v Mariánských Lázních; b.a, b.m, b.r., 14x8; zdroj: Sbírká fotografií Český Krumlov ev. č. 7390.

Obrázek 7 Dokumentární fotografie - z námoř. plavby - pohřeb na moři - 5 dokumentárních snímků z námořní plavby. Nahoře 1 foto - velký námořní parník, 4 foto - pohled na palubu, pohřeb do vody - patrně Edmunda Schwarzenberga 1897-1932; zdroj: Sbíрка fotografií Hluboká nad Vltavou inv. č. HL-HL 11803/a.

Obrázek 8 Snímek Edmunda Schwarzenberga (1897-1932) ve vojenské uniformě z první světové války pořízený v ateliéru B. Kocipiňski v Třeboni. Na rubu kartonové podložky reklama ateliéru a číslo neg; zdroj: Sbíрка fotografií Hluboká nad Vltavou inv. č. HL-HL 12964/a.